

MECSEKI BÁNYÁSZ

A Mecseki Szénbányák dolgozóinak lapja

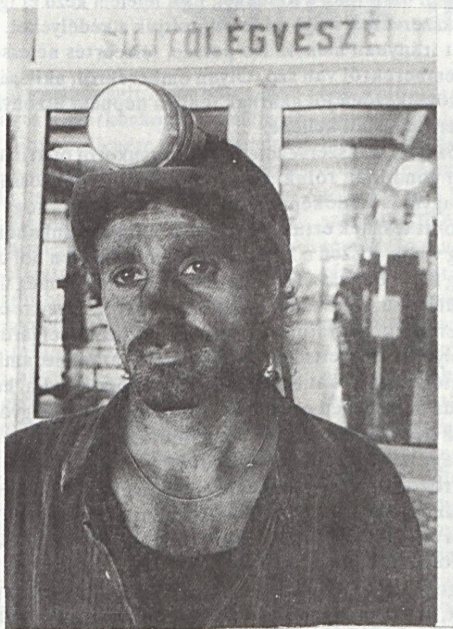
XXVIII. évfolyam 14. szám 1990. augusztus 7. Ára: 4,60 Ft.

Remények
Szászváron

Talán
Máza-dél

(8. oldal)

Sztrájk
a Vér-
tesben

Helyszíni
riportunk
a márkus-
hegyi és a
várpalotai
próbaper-
ről a 3-4-
5. oldalon

MECSEKI BÁNYÁSZ

a Mecseki
Szénbányák
dolgozóinak lapja

Felelős szerkesztő:

Békéssy Gábor
Szerkesztőség:

7629 Pécs,
Dobó I. u. 89

Telefon:(72) 11-337
üzemi: 13-40, 13-41
Fax: (72) 25-800

Kiadó:

Mecseki Szénbányák
7629 Pécs
Komját A. u. 6.

Felelős kiadó:

Mester József
főmunkatárs

Készült a CARBOCOMP
Számítástechnikai és
Nyomda Kft nyomdájában
Pécs, Dobó I. u. 89.

Felelős vezető:

Pető Attila

Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a Mecseki
Szénbányák üzemekben, a
bérnyomtatványokon
Példányonkénti eladási ár:
4,60 Ft.

Évi előfizetési díja: 120 Ft.

Index: 25917

Engedélyszám:

III.ÜLV/13/BA/1987

ISN 0134-0956

Hirdetési díjak:

apróhirdetés szavanként

7 forint;

keretes hirdetés hasábmilliméteren-

ként 10 forint;

gyászjelentés soronként 40 forint,

közületeknek 100 forint;

elvezett tárgyak szavanként

10 forint

Kinek mi van a zsebében?

Azt mondják a szakszervezet a vezetés zsebében van. Azt hiszem minden esetre, ha így is van, nincs mit csodálkozni. A 30 évig csak szakszervezetnek nevezett képződmény struktúrája alapvetően most sem változott. Eddig is csak arra volt jó a dolgozónak, hogy valaki megszervezze az üdüléseket, most sem ér többet. De ha a függetlenített munkatársak a vállalat vezetőitől kapják a fizetésüket, hogyan is lehetne azt gondolni, hogy nem a vállalatától függenek. Hiszen egyszerű adás-vételről van szó. A gond csak az, hogy nem a dolgozó vásárolja meg érdekei képviselőjét, hanem a vezetés vásárolja meg saját biztonságát. A szakszervezet fizetett alkalmazottainak nincs is más dolguk, mint az egyensúlyt fenntartani, mármint saját helyzetüket illetően. Az, hogy visszahívjanak valakit, mert nem megfelelően teszi a dolgát, a legritkább esetben fordul elő. Eddig azért nem szoktak fajulni a dolgok. A vezetés igényeit kiszolgálni ellenben rendkívül hasznos dolog. Ha zúgolódnak lennt, jön a szakszervezet, majd mi beszélünk a főnökkel, ha a félelem kezd el igazgatni fenn jön a szakszervezet, majd mi lecsillapítjuk a kedélyeket. Az érvek pedig mindkét irányban mások. No persze, félreértés ne essék, nem elvetemült gazemberekről van szó. Olyan emberekről, akik saját meggyőződésükből következően jót akarnak tenni a népnek. Bizonyára jót is tesznek, csak nem azt, amit kellene.

A Mecseki Szénbányák szakszervezete szívesen gyakorol önkritikát. Ha tényleg ezt gondolják róluk, az az ő munkájuk hiányossága. Nem tájékoztatják ugyanis kellőképpen a dolgozókat arról, hogy mi minden jót és hasznosat tesznek értük. Meggérlik, hogy a munkahelyeket körömszakadtáig védik, hiszen a legfontosabb, hogy legyen hol dolgozni. De könyörgög kiét? Bányász így is kevés van. Lehet itt még újítgatni, csinosítgatni, ülésezni, választani, delegálni, a lényeg ugyanaz csak pepitában. Ha egyszer valaki hozzájutott a szép magas fizetéssel járó fehérgaléros munkahelyéhez, terheltégre vallana, ha olyat tenne, amivel ezt kockáztatja. A játékszabályokat be kell tartani. A főnök tudja, hogy a szakszervezet kié, de néha enged egy kicsit, hogy meg lehessen győzni a dolgozókat, hogy az övé. Látszatvitákba bonyolódva, hogy önkéntesen fizessen a dolgozó, vagy levonják tőle a tagdíjat, s így eltengeti napjait a szervezet. Szervez. Programokat egyebeket. Egy ekkora nagyvállalatnál, mint a szénbánya, már összejön a tagdíjból az évi 10 millió. Nagyon tisztes üléseken, tervek alapján dől el a pénz sorsa. Így is, úgy is főleg segély lesz belőle. Dícsérendő dolog, de nem ez a lényeg.

Mi lenne ha a dolgozók azt mondanák, hogy fizettünk mi tagdíjat és keresünk pár embert, akit a saját zsebéből fizetünk, de ezért minket, a mi érdekeinket szolgálja. Annyira egyszerű. Nem kellene a munkatársnak etikai problémákkal vívódnia, a vállalatnak nem kerülne semmibe, a csaták nyilvános és tiszta eszközökkel folynának. És ettől még nem lenne háborús állapot, hiszen így is születhetnek kompromisszumok.

Tudom, tudom akkor, ha tagdíjból kellene fizetni a szakszervezetnek saját alkalmazottait, nem jutna pénz arra a sok szép rendezvényre. Meg sokmindenre, amihez itt már hozzászoktak. De hozzászoktak itt már ahhoz is, hogy jól keresnek, hogy a bányásznak mindig volt pénze, hogy államilag erősen támogatott nagyvállalat az ország húzóereje. Ha pedig már annyira hozzászoktak a sok rendezvényhez, hát mi lenne ha 1 százalék helyett 2 százalékot fizetnének tagdíj gyanánt. Ez még nem megerhelő egy-egy embernek, de a szakszervezetnek saját alkalmazottai munkabérént túl még rendezvényre is több jutna, mint eddig.

Bencze Kata

Jogos volt-e a sztrájk, vagy sem – erről folyt a tárgyalás a bíróságon

Sztrájk a Vértesben

Az országos sajtó már bőségesen lerágta a márkushegyi eseményeket. Ennek ellenére mi úgy gondoltuk – lévén az Oroszlányi Szénbányák hasonló helyzetben, hasonló problémákkal küszködik, mint a Mecseki Szénbányák – odautazunk a helyszínre, hogy mi magunk is megpróbáljuk megismerni az ottani események okát.

A tatabányai bíróságra érve éppen az eljárásen kívüli egyezség megkötése körül szervezkedtek az érintettek. Azóta az már szintén köztudott, hogy az egyezség tartalma értelmében a bíróság megszüntette az eljárást. Azt az eljárást, ami úgy kezdődött, hogy...

A vállalat vezetése peres eljárásban kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg a sztrájk jogellenességét. A munkástanács kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg a sztrájk jogszerűségét.

Amennyiben a bíróság megállapítja a sztrájk jogellenességét határozatában, abban az esetben a sztrájk idejére nem jár fizetés, egyszerűen bumlizásnak minősül, munkafegyelmi kérdéssé válik. A bíróság első alkalommal tárgyalva az esetet megfelelő bizonyítás és információ híján elnapolta a tárgyalást. Amikor második alkalommal összeült a bíróság, nem került

sor a döntésre. Eljárásen kívüli egyezség született ugyanis a vállalat vezetése és a munkástanács között. Az egyezség értelmében a kérelmező és a kérelmezett is elállt szándékától és fellebezési jogával sem kíván élni egyik fél sem. Így a bíróság a peres eljárást megszüntette. Az egyezség tartalma értelmében a bányászok vállalják, hogy a vezetéssel közösen megszervezik, hogy a sztrájk miatt kiesett termelést pótműszakokkal behozzák.

Az egyezségnek csak a tartalmát hozta nyilvánosságra a vállalat. A bíró nem nyilatkoz(hat)ott ugyan arról, hogy miképpen ítéli meg az ügy kimenetelét, ha az eljárást lefolytatta volna a bíróság, annyit azért sejtteni engedett kérdésemre válaszolva, hogyha el kellett napolni a tárgyalást újabb bizonyítékok gyűjtése érdekében, akkor az eset nem bizonyul egyértelműnek.

Czakó Ignác üzenete

Czakó Ignác, a munkástanács elnöke kérte, hogy nyilatkozzata úgy jelenjen meg lapunkban, ahogyan azt ő nekem elmondta. Ime...

**NAGY SZERETETTEL
ÜDVÖZLÖM A
VASASBÁNYAI
BÁNYÁSZOKAT: MEG
FOGOM ŐKET
LÁTOGATNI.
BÉTÁNAK, AZ OTTANI
KEZDEMÉNYEZÉSNEK
SOK SIKERT
KIVÁNOK! AZT
ÜZENEM NEKIK,
HOGY MINDENT
DOKUMENTÁLJANAK!**

Kérdésemre, hogy nem érzi-e úgy, hogy kijátszották őket, a következő választ adta:

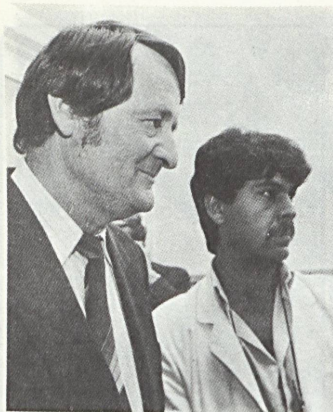
– Nem, minket már nem lehet kijátszani, mert mi már kivívtuk azokat a jogokat, amit nem kellett a parlamentnek megszavazni.

– *Mit gondol, miből fogja tudni teljesíteni a vállalat béremlési követeléseiket?*

– Ha a kormány elengedi az adósságot, abból megoldható.

– *Miért épp ennek a négy vezetőnek a leváltását követelték? Mik az indokok?*

– Ők szimbólumai voltak annak az állapotnak, ami a bányában ki-

Czakó Ignác (balról): „...mi már kivívtuk azokat a jogokat, amit nem kellett a parlamentnek megszavazni.”

alakult. Tény, hogy a bánya tönkrement, és az ő kezükben összpontosult az a hatalom, amellyel ezt megakadályozhatták volna évekkal ezelőtt. Konkrétan a négy vezető leváltását nem a munkástanács javasolta, az a munkások egyöntetű véleménye volt népharag szinten.

– De ne haragudjon ők évekkal ezelőtt nem is ebben a beosztásban voltak! Van akít csak fél évvel ezelőtt neveztek ki!

– Összefonódás volt. Bár én nem a szakmai felkészültségüket vitatom, hanem az a baj, hogy elszigetelték magukat a munkásosztálytól. A bányát hitbizománynak tekintették.

– Miért tiltakoznak a részvénytársasági forma ellen?

– Mi azt akartuk megakadályozni, hogy ne a mostani hatalmasok kezében összpontosuljanak a részvények. Ne ők alkalmazzanak, vagy bocsássanak el minket. A vezérgigató válassza ki a mérnököket, de egyeztessen velünk! Mi az emberi magatartást fogjuk nézni.

A szociáldemokrata párt helyi szervezetének képviselője is nyilatkozott kérdésekre, hogy miért támogatják a sztrájkot.

– A szociáldemokráciának a hagyományok szerint mindig a munkásság mellé kell állni, ha bajban van.

– A vezetők leváltását miért támogatják?

– Nem támogatjuk a leváltásokat, ha van más lehetőség.

– Ebben a konkrét esetben elhatárolják magukat?

– Nem határoljuk el magunkat, ebben az esetben ez jogos és megalapozott.

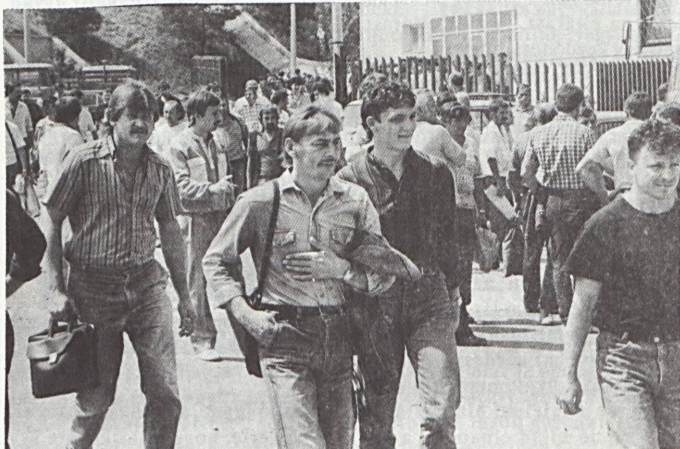
Igyekeztem pontosan visszadni azokat a szavakat, mondatokat amiket hallottam. Talán önmagukért beszélnek és elgondolkodtatók. Én azt hiszem, hogy itt egy meglehetősen szomorú, rosszul manipulált helyzetről van szó. Czakó Ignác valóban itt dolgozott Vasason, s alig néhány hónapja ment át az Oroszlányi Szénbányához. S hogy miért? Lehet, hogy itt nem sikerült a szakszervezetnél hírnevet szereznie, vagy pozícióhoz jutni a munkástanácsban. Talán égett a lába alatt a talaj, lehet, hogy sokat bumlizott. Nem tudom, annyi azért bizonyos, hogy itt Vasason nem sikerült vezéregyéniséggé válnia.

Az mindenestere számomra is egyértelmű, hogy a messziről jött ember tényleg azt mondhat amit akar. Furcsa, hogy alig néhány hónapja van a márkushegyiek között, s máris őt választják vezetőnek. Nekem, bár lehet, hogy nincs igazam, az a természetesebb, hogy a régi jól bevált, kipróbált kollégák közül választanak mozgalmi, érdekképviseleti vezetőket. A másik, ami megdöbbentő, s talán legnagyobb veszélye ebben van a sztrájknak, az az információhiány. Úgy

látzik a bányászok tényleg bíznak saját erejükben, csak az az érzésem, hogy követeléseik mögött tájékozatlanság rejlik. A béremelés az egy olyan követelés, amit mindig mindenki szívesen támogat, pláne ha még jogos is. De hát ez igaz lehetne az ország összes vállalatára! Az ország egyre gyorsabban rohan a csőd felé, a munkanélküliség már most is nagy mértéket öltött.

Munkanélküliség veszélye fenyeget és sztrájkolnak. Ez a két kategória nem fér össze, itt tudatlanságnak, félreértésnek vagy manipulációnak kell a dolgok mögött lennie. Nem értem, hogy lehet még ma is az új helyzetben az ötvenes, hatvanas évek piederesztáira emelt hős bányászai szellemében gondolkodni. Gazdaságilag tönkrement a szénbányászat, méghozzá az elmúlt időszak alatt, amikor nem számított pénz, ha bányászfizetést kellett emelni, 4000 műszakot elérni, a „hős” bányász pedig hősiességéhez méltó fizetést kapott.

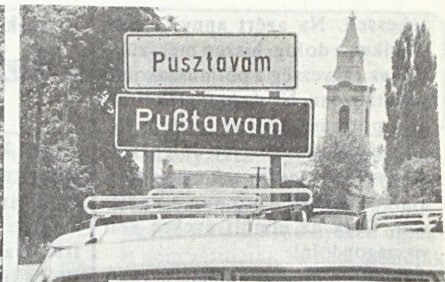
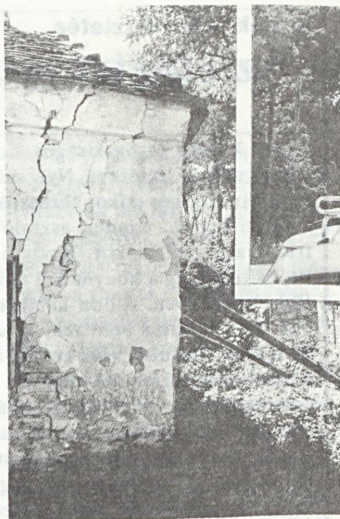
És a termelés, a nyereséges termelés!? Hát az, ugye, elmaradt. Nem kell közgazdásznak lenni ahhoz, hogy belássuk az érdekeltség a mozgatórugója a nyereséges, hatékony termelésnek. És hol volt az érdekeltség a hős bányászati idején!? Sem bányász, sem vezető nem volt érdekelt. A mostanra kialakult helyzetnek muszály – akár véráldozatok árán is – megváltoz-

Műszak után, hazafelé

ni, különben a bányásznak fél év múlva nem lesz munkahelye. Ebben a helyzetben pedig a kormánynak kell lépnie! Meg kell tudni mondani, mi lesz az adósságállománnyal, milyen hosszútávú energiapolitikai elképzelései vannak. Nem a vezető az ellensége a bányásznak! Ha jól sejtem a vezetés is érdekelt a szénbányászat fennmaradásában. Ha pedig hatalom és pozícióátmentéstől félnek a bányászok, akkor óvakodjanak csak továbbra is a részvénytársaságtól, hiszen az mégiscsak egy tökéletes érdekeltégi rendszerre épülő forma, ahol csak az marad fenn, aki tud és teljesít.

Ez persze vonatkozik a bányászra is! Értelmetlen az a rettenetesen erős vezetőellenesség, ami ma a bányászokban él. Nehogy megtörténjen egy napon, hogy azt mondják a nérnökök, hogy ők köszönik szépen, elmennek máshova dolgozni, van diplomájuk, azért értenek néhány dologhoz, abból pedig, hogy az ő fejüket követelik, elégük van. Tessék bányászni műszakiak nélkül! A bányászok követelése, részvénytársaságellenességük erősen az eddigi viszonyok konzerválása irányába mutatnak. Azt pedig nem szabad figyelmen kívül

Az intenzív bányaművelés több utcányi bányakáros házat eredményezett Pusztavámon is.

hagyni, hogy a hős bányászat idején érvényes áldomásos állapotokért nem a vállalat hatékony termelése marasztalható el, a pénz az államkasszából folyt a bányászatba. Az eredmény a csődhelyzet lett.

Most csak egy érdekeltégi rendszerre épülő forma lehetne a garanciája annak, hogy nem politikai érdekek és szervezetek szólnak bele a bányászatba, hanem a számok beszélnek, tisztán és egyértelműen. Az átszervezés meg fog történni, annak lesznek kellemetlen következményei és nem elsősorban a bányászokra nézve. Valószínűleg az adminisztráció fogja megsnyelni, de ez nem titok. Helyzetük bizonytalanságával mindenütt tisztában vannak.

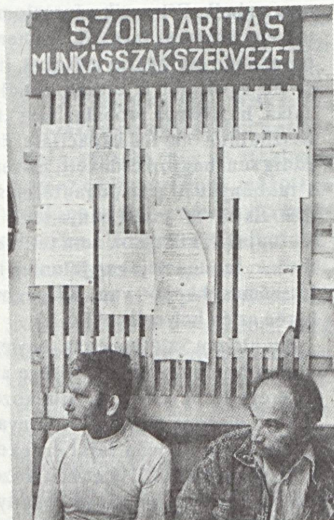
A tévedésekhez az is hozzátartozik, hogy ma egy fejlett piacgazdaságban nem élhet meg az a magógia, hogy a fizikai munkás tartja el a sok kávézó hivatalnokot. A nyugati fejlett társadalmak példázák a legszebben a gazdaság átrétegződésének változását. Itt látható, hogy a fizikai munkások aránya egyre kisebb, a szervezéssel, adminisztrációval, tervezéssel foglalkozók aránya pedig törvényszerűen nő.

Tudom, hogy 20 évvel ezelőtt kényelmes volt elhinni a bányásznak, hogy ő a társadalom alapja, a fizikai munka, a termelés határoz meg mindent, tehát a munkás a legne-

mesebb példánya az országnak. Ennek a szemléletnek az egész ország a vesztese lett, mert tökre-tette a gazdálkodás irányítóit, saját értelmiségét. A mostani helyzethez hozzátartozik, hogy sikerült a bányászoknak az ország legmanipulálhatóbb rétegévé válnia. Aki libizonytalan helyzetben van, néhány mutató jelszóval könnyen rávehető akár sztrájkra is.

De vigyázat mert a dolog visszajára fordulhat, mint ahogyan visszajára is fordult Márkushelyen. A bányászok maguk közé engedték a politikai szervezeteket, ami hiba volt. Észre kellett volna venni, hogy politikai érdekek irányították az egészet. Át kellett volna gondolni, hogy mit veszíthetnek a pártok ezen a dolgon, és mit veszíthetnek a bányászok és vezetők. A kormány elegánsan távol tartotta magát az egésztől. Béremelést követelnek a bányászok, adjon a vállalat béremelést. Vezetők leváltását követelik, váltsa le a vállalat a vezetőket.

A vállalat első számú vezetője pedig sarokorba szorított helyzetben megpróbálhat rendet tenni. Leválthatja az általa nemrégiben kinevezett vezetőket, a vállalat műszaki irányító gárdáját. Adhat béremelést fizetésképtelen kasszájából, vagy elbocsáthat úgy kb. kétezer embert hogy a bányászok béreköveteléseinek maximálisan elegendő

A legtöbbben már belefáradtak az állandó mozgósításokba, s közböbők a különböző szervezetek újabb és újabb felhívásaira.

tehessen. Na azért annyira nem tragikus a dolog, hiszen megszületett az eggyezség a pótműszakokra vonatkozóan. Na de ki fogják fizetni a pótműszakokat? Vagy le fog menni a bányász ingyen dolgozni?! A béremlés pedig csak egy ígéret, amiből már elég sok van a padlason. Csak az elmúlt évekre kell visszagondolni.

Úgyhogy én azért mégiscsak azt hiszem, hogy ezen a sztrájkon mindenki csak veszített, de azért remélhetőleg tanult is. Talán a továbbiakban nem „népharag” szinten fogják megítélni a vezetőket. Talán majd egyszer mindenki számára egyértelmű lesz, hogy a főnöknek az a dolga, hogy utasítson arra, hogy hol, mit, mennyit és hogyan kell termelni. Talán majd egyszer belátható lesz, hogy a rossz munka a bányásznak és vezetőjének egyaránt a zsebére megy, és hogy a lógástól a nem lógósnak lesz vékonyabb a pénztárcája. Akkor talán majd nem megfenyegetik azokat a vezetőket akik a munkát követelik meg.

Mert, ha a bányászok leváltanak minden vezetőtől, akiknek nem áll jól a szeme, akkor nemcsak a bányamúzeumot lehet nyitni az aknában. Teremőrnék pedig nem sok ember kell...

Bencze Kata

A bányá nemcsak a Mecsekben széles üzem.

Tóth László felvételei

Zobák, közétkeztetés

Az üzletvezető kétségbeesett

Igen kedves és barátságos Zobák-aknán az étterem. Nyersvászson barna-fehér csíkos abroszok, a falon képek, minden asztalon friss margaréta csokor. Tisztaság itt, és tisztaság a konyhán, a raktárhelyiségekben. Külön kamrákban sorakoznak a befőttek, savanyúságok, másutt a zsák krumpli, hatalmas káposztafejek, hagyma.

Az ebédjegyet 57 forintért vásárolhatja meg minden napra, aki akarja. Ezért a pénzt kap levest, másodikat, süteményt, ivóvét, vagy valami egyebet befejezésül. Előző nap kiírják a kínálatot, lehet választani, és akár ha egy ember kér is valamilyen menüt, másnapra elkészítik.

Saláth Ágostonné, az üzletvezetőt éppen a legnagyobb kétségbeesésben találom. A fiatalos, dinamikus, gyorsbeszédű, de feltehetően máskor mosolygós jókedvű hölgy szinte még magához sem térve önti ki szívét.

– Nagyon sajnálom itthagyni ezt az éttermet. Láttam milyen kedvesen díszítettük ki, minden napra hozunk a kertekből vágott virágot, 600 személyre tudnánk főzni naponta, de csak 140 étkezőnk van.

Hát igen, az üzem döntése érthető. A szárnya alá tartozó részlegektől nyilván meg akar szabadulni, pláne, ha az nem is a profilja. A Mecseki Szénbányáknak amúgy is fizetési gondjai vannak, nem tudja rugalmasan követni a vendéglátásban érvényes fizetési határidőket.

– Tudja, mikor az étterem átkeült a Mecsekvidéki Vendéglátótól a Mecseki Szénbányához, azt mondta a Fűszért vezetője, ha nem halmozok fel legalább 20 000 forintos biztonsági tőkét, amiből fizetni tudok, akkor egy deka árut nem fog adni, mert annyira nem bízik a bányá fizetési képességében. Hát felhalmoztuk a szükséges pénzt, végülis minden rendben működik, rentábilisak vagyunk. – meséli az üzletvezető. Végülis

csak annyi történt, hogy a vállalat bérbé kívánja adni az éttermet, és jelentkezett a megfelelő ember, aki fizetné a bérleti díjat, de a konyhát nem akarja megtartani, hiszen van sajátja, ahonnan bőségesen el tudja látni ezt a 140 embert. A vállalkozó érdekei azt diktálják, hogy minél több vevője legyen, ő csak ezt a 140 embert akarja, mint élekezt megvásárolni.

– Saját csapdámbba estem. Én is mindig a haladás híve voltam és vagyok is. A közétkeztetést egyre inkább csak nagyvállalati formában lehet nyereségesen biztosítani. Akinek van megfelelő tőkéje hozzá, előbb-utóbb kezében tarthatja Komló közétkeztetését. Érvényesülnek a klaszikus kapitalizmus szabályai, a nagy hal megeszi a kis halat.

– Magának nem ajánlották fel bérletre az éttermet?

– De igen, csak én nem rendelkezem tőkével. Maximum felvehetném a 400 ezer forintot, ami a bérleti díjra némi raktárkészletre lenne elég. Tovább terjeszkedni pedig nem tudnék. Félreesik a forgalomtól, egy üzemhez tartozik, így nem tudnék ide csalogatni másokat, itt az én vedőimet is elcsalogatják. Talán, ha a bányá próbálná meg kihasználni a 600 fős kapacitást, de eddig sem nagyon érdekelt, hiszen a tanbányát is már odaadta másnak. És hát mi lesz a bányá sorsa? Ki tudja? A kilátások nem túl biztatóak, tendenciájában jelenleg is létszámcsökkenés van. Ki venné bérbé az én helyemben?!

Azt hiszem Saláthanéknak tényleg nem a bombaüzlet lehetősége az étterem bérbévétele. A vállalkozó lépése viszont logikus. A bányáüzem pedig nyilván saját érdekei szerint celekszik. Ha a vállalkozó bérlő az éttermet a bányá bekönyvelheti bevételei közé a bérleti díjat, és tovább semmi gondja nincs az alkalmazottak bérbé, a rendelesek fizetésére, a 140 ember ebédje pedig asztalra tálalva érkezik.

A szócső is szól

Úgy vélem, nekem is hozzá kell fűznöm a véleményemet a Mecseki Bányász 1990. június 18-i számában „Alulról jövő kezdeményezés, Vagyonvédelmi társaság” címmel megjelent írásom kapcsán kialakult vitához.

Úgy tudom a szakszervezet azzal érvelt Wilk László nyilatkozatainak való felháborodásában, hogy őt a szakszervezet delegálta az igazgatótanácsba, tehát akár vissza is hívhatja – ez igaz – ha nem az ő álláspontjukat képviseli – ez nem igaz. Ugyanis nézeteit ismerve a képviselő SZEMÉLYÉT választják, aki aztán a testületben saját véleményét képviseli, saját meggyőződése alapján szavaz. Mellesleg megjegyzem, Wilk László mint a Vagyonvédelmi Társaság ideiglenes elnöke nyilatkozott nekem, nem mint a vállalati Igazgató Tanács szakszervezet által delegált tagja. A gyerekek sem földrajzból adnak elégtelent, ha nem készült matematikából.

A Vagyonvédelmi Társaság létrejöttének fő indítéka – az én értelmezésemben – az átalakulás során kialakuló érdekek, illetve az ebből következő vagyonelosztás ellenőrzése. A cikk erről szól. Wilk László a szakszervezeti bizalmi testület ülésén ragadta meg az alkalmat, hogy az eddig zárt ajtók mögött és telefonon folyó vitát a nyilvánosság színe elé vigye. Azt csak mellékesen jegyzem meg, hogy az írásból nem derül ki, hogy Wilk László konkrétan mit mondott, még csak az sem, hogy velem beszéltem-e egyáltalán. Mindenesetre ő vállalta véleményét, már amennyiben tényleg tartalmi kérdéssről és nem félreértelmezésről – vagy félre meggyőződéséről – van szó. Való igaz, a cikk tartalma Wilk Lászlóval való jó egyórás beszélgetésem kapcsán alakult ki. Mint kiderült, a szakszervezet – vagy néhány képviselő-

je? – sérelmesnek találja a jelenlegi helyzet értékelésével foglalkozó szakaszban található megfogalmazást, miszerint „a szakszervezet beépült a vállalat vezetésébe, magyarán a vezetés »zsebében« van”. Ezt a megfogalmazást valóban Wilk Lászlótól kölcsönöztem. Köszönöm neki, hogy elmagyarázta a rászorulóknak, hogy a mondatban az évtizedek alatt kialakult helyzetből, a szakszervezet felépülési mechanizmusából – mármint, hogy a vállalat vezetése adja a fizetést a függetlenítetteknek – törvényszerűen következő függőségről van szó.

Tehát nem az érintettek – vagy magukat annak vélők, mert akinek nem inge nem veszi magára – megvesztegethetőségeről. Bár – s ez már csak tényleg gondolataim játéka, elkalandozása – az emberi reakciók nem véletlenek, lehet, hogy vannak néhányan, akiknek hipózára szorulna a lelkiismerete. Persze csak azoknak, akiket még nem torzított el egészen az elmúlt rendszer, akik még megőrizték önálló arcukat, erkölcsi tartásuk maradványát. Mert úgy tűnik, a „tisztá lelkiismeretű” Czinege Lajosok vannak többségben.

Tudom nehezen kereshető meg az elmúlt harminc év diktatúrájának feltételei között a személyi felelősség. A külső feltételek erősebbek voltak, mint az egyén mozgásteret. De azért engedtek meg annyi, hogy felnőtt, döntéseikért felelős emberekről van szó. Vagy ha nem így fogjuk fel, akkor óvodások ültek a vezető posztokon?

Visszatérve a sérelmekre okot adó sorokra, idézem a vállalat vezetésére vonatkozóan, hogy „akik eddig sem tudták megoldani, a vállalat gondját, feltehetően azután sem fogják tudni”. Kérdezem, meg tudták oldani? Vagy talán nem

csődhelyzetben van a vállalat? Bizalmatlanságra utaló feltételezését, pedig bárkinek joga van kifejezésre juttatni. A tényeken ugyanis nem változtat, ha nem mondják ki. A bizalmi válság az irányítás számára ugyanis éppoly kínos és nehezen kezelhető. Itt ugyanis nem szakmai kérdéseket vitat meg a dolgozó – szakmai hozzáértés és illetékesség híján – hanem zsarol. És nem biztos, hogy neki van igazsága, mégis sarokba szoríthatja a vezetőt. Ilyenkor az újságíróknak az a dolga, hogy informáljon. Ha bizalmi válság van, akkor arról, ha ezt a vezetés netalán még nem is tudná, akkor meg pláne. Az újság pedig szabad terület, ahol szót kap aki kér, s ha a hasábokon ér valakit sérelem, használja a hasábokat arra, hogy kiköszörülje a csorbát, adjon nyilatkozatot, válaszoljon.

Konfliktust csak nyílt lapokkal lehet megoldani, különben a feszültség csak dagad, s bármikor robbanhat. Az ilyen fékevesztett tömeg pedig manipulálható. Nem szabad eljutni addig, hogy fejek hulljanak – mint ahogy az oroszlanypélda is mutatja – és nem biztos, hogy az arra rászolgálóké.

Az újságíróknak pedig nem azért adják a fizetést, és senki nem a sajtójából adja, hogy a már le nem tagadható robbanásig takargassa a feszültségeket. Az újságíróknak azért adja a vállalat a fizetést, hogy segítsen a konfliktusokat felszínre hozni, hogy ismerje a vezetést azt a helyzetet, amiben döntenie kell. Az újságot meg lehet szüntetni egy tollvonással, a problémákat nem.

Végül pedig magamat is hibáztatnom kell, miért nem írtam alá a cikkeket. Ez merő véletlenségből történt, ugyanis nem kívántam szerkesztőségi cikknek minősíteni, az esetlegesen felmerülő felelősséget a közös ló túrók hátára ken- ni.

Bencze Katalin

Remények Szászváron

Talán Máza-dél

Most egy rövid időre mintha elültek volna a viharok a szászvári bánya körül. Az igazgatótanács a bezárás kérdését egyelőre elnapolta.

A helybeliek bizonytalansága, félelme ettől persze nem múlt el. Sőt, a kétségbeesés csak nő. Igaz, hogy Szászvár kis bánya, mintegy hatszáz főt foglalkoztat az üzem, de ennek azért vannak más vonatkozásai is. Például az, hogy a faluban minden beruházás a bányának köszönhető. Hogy az a hatszáz ember mindjárt négyszerese lesz, ha hozzávesszük a feleségeket, a gyerekeket, akik közvetve mind a bányából élnek. Közvetetten közvetve pedig a bánya miatt ott élő családoknak szükséges összes szolgáltatás, bolt, kocsmá, fodrászat... stb.

Bajban a fiatalok

A fiatalok helyzete korántsem rózsás. A bányászok leszármazottai is a bányánál helyezkedtek el, mert minden keserűsége ellenére a bánya azért még jól fizet. Másképp nem tudnák a lakás után fizetni a havi öt-hatezer forintos törlesztéseket. És egyébként is hová menjenek, amikor az a hat-hét vállalat a faluban jelenleg is alig több mint háromszáz embert foglalkoztat. Elhangzott ígéret, hogy tudja a vállalat az ottoniakat más üzemekben foglalkoztatni, de ...

Ez azért csak feltételes mód, és érthető, ha az érintetteknek nem elvi lehetőség kell, hanem a gyakorlati megélhetés a kérdés. Arról nem is beszélve, hogy Vasas „ég”, Komlón „követ” bányász-nak. A szászváriak úgy érzik, hogy az övékhez hasonló helyzet

előállhat Komlón vagy Vasason is. Azért bíznak. A 3-4 éves gyorsított leművelési program ideje alatt is történhet még egy s más. Előfordulhat, hogy a meglévő infrastruktúrát és szabad munkae-rőt kihasználva üzemet létesítene egy vállalkozó. De reménykednek a helybeliek, hogy a kormány elképzelései úgy alakulnak, hogy 4-5 év múlva szükség lehet még hazai energiára. Hiszen a keleti importenergia igen-csak kétségessé vált. Lehet, hogy energia szempontjából az ország biztonsága azt kívánja majd, hogy a szükségleteket hazai forrásból fedezzék.

Jön a szén..?

Akkor pedig jön a szén... Mázá-nak pedig fúrásokkal feltárt, valamikor reményteljesnek minősített szénvagyona van. A Máza-dél programról van szó, amely a Li-ász-program második lépcsőjében szerepelt volna. Több bánya pedig kimerülőben van. Az ottoniak reményei mindössze ennyiből táplálkoznak. Nem értik vi-

Elmennek?

szont, hogyha úgyis pár hónapon belül kormánydöntés születik a szénbányászat sorsával kapcsolatban, miért ez a kapkodás, miért kell a traumákat szaporítani. Ettől ugyanis nem fog helyreállni a munkafegyelem.

B.K.

Ide már valószínűleg több élüzem cím nem kerül fel.

Tóth László felvételei

A dolgozók ódzkodnak a részvénytársaságtól

Az adósságot viszont rendezni kell

**Göndöcs István
vezérigazgatóhelyettes
kérdte meg a vállalat
átalakulásával
kapcsolatban.**

– Ön szerint miért nem szimpatizálnak a dolgozók a részvénytársasági formával? A márkushegyi sztrájkolók és az itteni munkástanács követeléselei között is szerepel, hogy a felszámolás és nem a részvénytársaság mellett voksolnak.

– Ennek a vélt félelemnek az információhiány az oka. Nem akarják, hogy a vezetők vásárolják fel a részvényeket. Ez azért így nem igaz. Először is dolgozói részvényeket kibocsátani csak egy év eltelte után lehet, és csak vagyonemeléssel. Azért azt is végig kell gondolni, hogy a vagyonemeléssel, a kifizetésre kerülő osztalék is nő. Ez szükségszerűen nagyobb nyereséget is kell, hogy jelentsen. Itt ebben az esetben a RT még nem a részvények kibocsátását jelenti, hanem az adósság rendezését.

– A dolgozók szempontjából mik az előnyei a részvénytársasági formának?

– Ez egy jól szabályozott, demokratikus társasági forma. A legfelsőbb döntéshozó szerve a közgyűlés, s ezen már egyetlen részvényes ott lehet a dolgozó, és a helyszínen érveivel befolyásolni tudja a vitát, tehát a döntéseket.

– Mi a pozitívum és az aggály a felszámolási eljárással kapcsolatban?

– Egyértelmű előnye, hogy e forma mellett oldható meg a legegyszerűbben az adósság rendezése. Az világos, hogy ezt a terhet nem lehet a vállalatok nyakán hagyni. Általában az is igaz, hogy így nem lehet a régi struktúrát átmenteni. Itt a Mecseki Szénbányáknál azonban már olyan mélységig kidolgozták a munkabizottságok az átalakulási alternatívákat, hogy egyértelmű, sőt cél – a veszteséges működés elkerülése végett – a régi struktúrák megszűnése. A mi félelmünk oka az, hogy a jelenlegi szabályozás szerint a felszámolás elsődleges célja a hitelezők kielégítése, akik igen sokan vannak, és féltő, hogy a vállalat a követelők martalékvá válhat. Így a felszámolási eljárás felemésztheti a további működés, fennmaradás feltételeit. A kormány célja persze nem ez, nem a végleges felszámolás, hanem a szerkezet változás, a gazdaságos stuktúrák kialakítása. Nekünk az a fontos, hogy az átalakulás irányított folyamat legyen, ne kampányfelszámolás. Ehhez szeretnénk garanciákat.

– Milyen lehetséges módja van az adósságállomány leírásának?

– Itt két dologról van szó. Egyrészt valamiféleképpen rendezni kell a szállítói sorbanállást. A másik, a nagy összeget kitevő állami beruházásból származó adósság rendezése. Az világos, hogy ezt a terhet nem lehet a vállalatok nyakán hagyni. A beruházásból származó, a továbbiakban hasznosuló vagyontárgyakat az állam sajátjá-

nak betudva részvény formájában később eladhatja, tehát pénzhez juthat. A továbbiakban nem hasznosuló vagyontárgyak értéke után fennmaradó adósságot kell az államnak elengednie.

– Véleménye szerint miért van a kiszolgáló üzemek részéről az átalakulással kapcsolatban érzékelhető félelem?

– Az önálló piaci potenciállal nem rendelkező üzemeket nyilván fel kell számolni, ha a bányászatnak nincsen rá szüksége. Én azt gondolom, hogy a mi üzeink ezzel a képességgel potenciálisan rendelkezhetnek, tehát a továbbiakban megmérettetésre kerülhetnek. Ugyan nem tartom reálisnak, de feltehetően abból adódik félelmük, hogy a felszámolási eljárás esetleg őket is magával ránthatja.

– Elképzelhető, hogy a hazai bányászati részvények esetleg majd tőzsdei értékkel bírnak?

– Ha valóban beindul a nyereséges termelés, feltétlenül. A nyugati tapasztalat azt mutatja, hogy jól elkelnek a bányászati részvények. Nem annyira az osztalék miatt, mint inkább a hosszútávú biztonság miatt. A bányákat nem lehet egyik napról a másikra bezárni, míg egy kisvállalkozás pillanatok alatt tönkremehet. A bányászatban hosszú időre kell tervezni, ez pedig stabil részvényárfolyamot jelent a tőzsdén.

A megelőzés a döntő

Egészségkárosodás és rehabilitáció

A rehabilitáció annyit jelent, mint a betegség következtében károsodottak képességének a lehető legmagasabb fokú helyreállítása testi, szellemi szociális, foglalkozási vonatkozásban.

Itt a szénbányászatban ez nyilván kulcskérdés. Ezért is szükséges tisztázni, hogy a megbetegedett dolgozó mire számíthat, szükséges megkülönböztetni egymástól az egészségi állapotot, a munkaképességet, a kompenzáló anyagi támogatásokat. Bármilyen okból történő egészségkárosodás esetén – lehet az üzemi baleset, foglalkozási ártalom, természetes megbetegedés – az üzemorvos azonnal intézkedhet, amennyiben az illető nem tudja ellátni munkakörét. Az orvos odafigyel az esetre és meg kell keresni azt a helyet, ahol az egészségkárosodás nem folytatódhat, illetve a feladatot el képes látni a dolgozó.

A beteg meggyógyul

Ez természetesen első körben nem feltétlenül állandó jellegű intézkedés, lehet hogy egy-két hónap után helyreállhat a megfelelő egészségi állapot, a beteg

meggyógyul, újra el tudja látni eredeti munkakörét. Amennyiben betegsége foglalkozási ártalomtól és üzemi balesetből ered a foglalkoztató vállalat viseli a járadék összes költségét. Az Országos Orvosszakértői Intézet meghozza döntését a munkaképesség csökkentésének mértékével kapcsolatban. Az összeg a jövedelem alapján pár száz forinttól egy-két ezerig terjedhet.

A mérték 25 százalék

Ha a munkaképesség csökkenésének mértéke 16-tól 25 százalékig terjed, a megállapított járadék legalább két évig jár. Amennyiben a csökkenés mértéke meghaladja a 25 százalékot, a járadék véglegessé válik. A vállalatnak előre tíz évre, egy összegben ki kell fizetni a dolgozó járadékát a társadalombiztosításnak. Ki lehet számolni, hogy ez viszonylag kisebb összeg esetén is, pl. ha 800 forint járadékról van szó, ez egy alkalommal kifizetendő majd százezer forint.

A járadék a munkaképesség megromlása miatt jár. Hangsúlyozottan a képesség, tehát nem az a kérdés, hogy eredeti munkáját el tudja-e látni. Pl. mozgáskorlátozott-

sággal járó sérülés esetén, ha az illető mondjuk számítógép mellett dolgozik, nem kell másik munkakört keresni számára, a járadék mégis jogosan illeti. Ha munkáját a betegség, vagy sérülés miatt nem tudja ellátni, mert mondjuk ugyanazzal a lábsérüléssel létrán kellene nap-hosszat mászkálnia, akkor másik feladatot kell találni a számára, a járadék pedig továbbra is a munkaképesség csökkenésétől és a jövedelemtől függően jogosan jár.

Amit mi itt mindennapjainkban a rehabilitáción értünk, az már nem az egészségi állapot helyreállítása, hanem a megmaradt képességeknek megfelelő munkakör biztosítása. Itt már hiszen tartó betegségekről kell beszélnünk, ahol a gyógyulásra a munkaképesség visszaállítására a remény csekély.

Kezdeményezheti a dolgozó

Rehabilitációját, és ennek következtében esetleg járó keresetkiegészítését a dolgozó maga kérheti, de kezdeményezheti az üzem, vagy az üzemorvos is. Az Orvosszakértői Intézetben megszületik a határozat a leszállólás mértékéről, amely

a keresetkiegészítés esetében foglalkozási ártalom vagy üzemi balesetből kifelé legalább 36 százalékos, vagy természetes megbetegedéskor – keresetkiegészítés ebben az esetben is jár, és ilyenkor az üzemorvos is jogosult a munkaképesség mértékének megállapítására – legalább 40 százalékos.

Mivel a mi esetünkben föld alatt dolgozó bányászokról van szó, meg kell felelni az életkorhoz kötött eltöltött föld alatti évek száma feltételének. Ekkor az üzem képviselői összeülnek és megkeresik a megmaradt képességeknek megfelelő munkakört. Az pedig nagyon fontos minden érintett számára, hogy ne azt nézze ami elveszett, hanem azt ami megmaradt, hiszen továbbra is teljes értékű munkaerőnek számít egy más jellegű munkakörben.

Az alap a jövedelem

A keresetkiegészítésnek is a jövedelem az alapja. Az új munkakörből szerzett jövedelmet egészíti ki a vállalat a megelőző jövedelem bizonyos százalékára. 90 százalékra, ha a dolgozó továbbra is a föld alatt tud maradni más feladatra, 80 százalékra, ha csak a külszínen lehet továbbiakban foglalkoztatni. A keresetkiegészítést a vállalat addig viseli, amíg a dolgozó egészségi állapota nem javul, illetve, ha ez nem történik meg, akkor nyugdíj jogosultságig.

Munkakört kell keresni

Amennyiben a vállalat nem tud biztosítani megfelelő munkakört s egyre inkább ez van, a keresés és elhelyezés gondját a Területi Rehabilitációs Bizottságon keresztül átveszi a városi tanács munkaerőgazdálkodása. Azért ejtsünk néhány szót a tipikus munkahelyi ártalmakról is. A preventív intézkedések következtében minimálisra csökkent a szilikózist okozó por a bányákban, ezért ma már nem igazán jelent gondot.

Ez a betegség sajnos visszafordíthatatlan, régebben tíz év alatt gyakorlatilag teljesen kifejlődött a betegség. Ma már ott tartunk, hogy tíz év alatt szinte nincs is szilikózis. A betegség előrehaladottsági állapota objektíven mérhető röntgenkép alapján, az értékelés nemzetközi standard alapján történik. A munkaképessé persze még sok más dolog, pl. más társuló betegségeknek a függvénye.

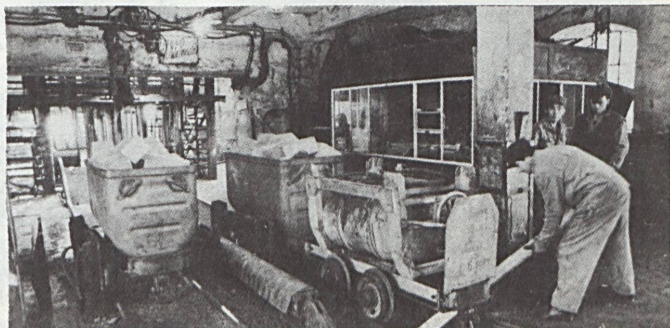
Most sajnos az üzemi balesetek okoznak sok gondot. Kevesebb van, mint valaha – de azok részben a gépesítés-

ből, részben a figyelmetlenségéből adódóan – sajnos súlyosabbak. Napjaink gondja inkább a vibrációs ártalom és a halláskárosodás. Utóbbi esetben úgy látszik, hiába a védőfelszerelés, ha nem használják.

A vállalat terhére

Ez felelőtlenség egyrészt a vállalat részéről, hogy nem ellenőrzi, így ugyanis kemény forintjaiba kerül. A vállalat ugyanis nem tudja bebizonyítani, hogy a sérült használt-e védőfelszerelést, vagy sem. Így többnyire a vállalat terhére járadékot kell kapnia a betegnek. Legnagyobb felelőtlenség azonban a bányásztól, mert a most átmenetileg örvendetes néhány száz forint eltörpül majd, mikor a gyógyíthatatlan betegség egyre inkább megkeseríti az életet, amikor már tűrhetetlen panaszokat okoz és nem lehet rajta segíteni.

A felelősség a betegé, mert felelőtlen dolog, még egészségesen nem gondolni a jövő gondjaira, a jelen piciny lépelesénei miatt.

Egy bányamérnök nyilvános kérelme

Az anarchia réme

A bányászatról sok szó esik mostanában. Sztrájkok, bérkövetelések, és még ki tudja mi minden borzolja most a kedélyeket. Ám a bánya veszélyes üzem – ha a sok izgalom bármilyen mértékben is lazítja a fegyelmet, annak beláthatatlan következményei lehetnek. Éppen ezért adunk helyt egy bányamérnök nyílt levelének, amelyben – többek között – óv az anarchiától.

Nyilvános kérelmem legfontosabb gondolataként a bányabiztonság elsődlegességét említaném. Legyen a biztonság iránti igény szent és – még a legkritikusabb nézeteltérések perceiben is – sérthetetlen! Tekintse ilyen irányú feladatait minden beosztott megfellebezhetetlen felelősségének, és minden vezető elvitathatatlan hivatásának. A bánya a legveszélyesebb üzemek egyike a világon művelt iparágak között. Életünk, egészségünk – és kényerünk – függ attól, ha ott a legcsekélyebbet hibázzuk, elvétjük. Sem műszaki, sem indulati elemek nem mentesítenek ezért senkit, semmilyen körülmények között a biztonsági szabályok, követelmények végrehajtása, megvalósítása alól!

Kérésem második gondolataként óvni szeretnék az anarchia rémétől. Nem juthatunk el ehhez az állapotokhoz! S akinek – amely szervezetnek – módjában, hatalmában áll ennek megelőzése, az cselekedjék haladéktalanul, illetve akik (amely szervezetek) beavatkozással a helyzetet ronthatnak, a hangulatot szíthatják, azok tartsák távol magukat az eseményektől! Sok sok keserűség gyűlt össze, pontosabban tetőzött a bányászatban, Oroszlányban sztrájk, Komlón igénypontok megfogalmazása formájában. – Más kérdés, hogy

ennek a háta mögött álltak-e valakik, s milyen külső szándékok mozgatták az eseményeket. Ebből a szempontból az is másodrendű, hogy kik mire használták – és jelenleg is használják – fel a történeteket.

A fontos mostmár az, hogy pontosan kiderüljenek a keserűség valódi okai, hogy orvoslást nyerjenek az igazi sérelmek – de csakis azok! –, s akkor bizton állíthatom, hogy tartósan helyre áll a nyugalom! De kizárólag csak akkor! Visszatekintve a nem távoli múlt eseményeire ismeretes, hogy elegendő felhívás hangzott el. Magam is többször irtam-szóltam a nyilvánosság előtt a bányászatért és a bányászokért. Ennek sokáig semmi eredménye nem volt. Akkoriban nem is lehetett. De most látványos elmozdulás, már az oroszországi sztrájk előtt voltak erre utaló jelek. Ez örvendetes, és reményt keltes. Azonban az intézkedések lendületének fokozása volna kívánatos a szénbányászat működésének stabilizálására azért is, mert tényre változott az eddigi potenciális fenyegetettség a keleti ásványolajimport csökkenését illetően. Pedig ennek veszélyére is figyelemre méltítottunk.

A bányásztársadalom érdekében is folyomodom a kormányhoz, a magyar energiahordozók bányászatának szükségességére és helyzetének sürgős rendezésére vonatkozó álláspontjának határozott kinyilvánítását kérve, továbbá a működést gátló adósságállomány és a temelődés-árrendszert halaszthatatlan rendezését igényelve, s az e lépéseket akadályozó szervezeti-személyi struktúra haladéktalan átalakítását, illetve felszámolását szorgalmazva. A márkushegyi

bányászstrájk és a komlói szénbányászok követelése is tanúsítja, hogy halaszthatatlan a munkástanácsok jogi helyzetének törvényi szabályozása. Általa elkerülhető az érdekképviselési és a munkáltatói funkciók összekeverése. Elkerülhető, hogy olyanokat illessenek a rablógazdálkodás vádjával, akik azért nem, vagy alig felelősek. Ugyanakkor olyanok tovább vezessenek, irányítsanak, tanácsot adjanak, vagy bántatlanul távozzanak, akiknek a bányászok keserűsége (mégpedig nem csak a fizikai dolgozóké!), a bányászat helyzete, a márkushegyi sztrájk és más nyugtalanságok valójában köszönhetőek, a nagy országos rablógazdálkodással egyetemben!

A bányásztársadalom többsége bizonyára jó néven venné, ha érdekvédelem címén nem avatkozna be olyanok, akik csak önös érdekeik hasznára akarják fordítani az eseményeket. Végezetül igen fontosnak tartom ráirányítani a figyelmet a fizikai és nem fizikai munkavállalók között felszított ellenérdekltség, a beosztottak és vezetők közötti ellentétek, valamint a magyar és lengyel dolgozók soraiban kiélezett anyagi érdeklőnlőnségek aligha halasztható rendezésére.

Addig is, amíg erre sor kerül, hadd idézzem fel – amit egyébként mindenki pontosan tud –, hogy a fizikai értelemben vett termelőmunka sehol a világon nem folyik, nem folyhat szellemi javak érvényre juttatása nélkül, s hogy éppen a bányamunka az, ahol az emberek leginkább egymásra vannak utalva, legyen a kezében csákány vagy bányatérkép, beszéljen magyarul, vagy akár éppen lengyelül.

Hegedűs Csaba
bányamérnök

Bányamentők – készenlétben

Külön épületben, tiszta két ágyas szobák. Konyha, fürdők, video, színes TV, és igen nagy rend és tisztaság. Ez a bányamentő állomás Zobákon. Szükség is van az otthonos berendezésre, ugyanis itt hetes ügyeleti beosztás van, ami azt jelenti, hogy az éppen ügyeletes kiképzett bányamentők egy hétig nem mennek haza, mert műszak előtt és után itt teljesítenek mentőszolgálatot. Itt már kialakult napirend szerint élnek ilyenkor, ébresztő, reggeli, azután ebéd és mindez már zökkenőmentesen, természetesen folyik.

Itt nincsenek függetlenített bányamentők. Erre ugyanis két szervezeti séma létezik. Ahol egy nagy, sok aknával működő területről van szó, ott érdemes a függetlenített gárdát fenntartani, hiszen sokszor kell leszállni, mindig történik valami, helyismeretük nem veszik el, sőt gazdaságosabb is. Ez itt egy kisebb terület, kevés aknával. Ritkábban van bevetés, ha különben a bányamentők nem szállnának le, ment itt, hogy teljesítsék saját műszakjukat is, igen hamar elveszíteneik helyismeretüket, legfeljebb igen költséges gyakorlatokkal lehetne ezt fenntartani.

Feladatuk elsősorban az életmentés, azután a vagyonmentés. Itt minden percre kiszámítva működik, ha történik valami. Az oxigénpalackokat rendszeresen ellenőrzik, műszaki emberek tömegei vizsgálják naponta a mentőfelszerelések állapotát. A kocs szintén bevetésre készen, ha másik aknába kell menni menteni. A föld alatt mindenütt van telefon, közvetlen összeköttetésben a bányamentőkkel. Az állomás telefonközpontja a földszinten egy külön helyiségben van, külön telefonközpont-kezelővel. Hét darab telefont sikerült megszámálnom az asztalon. És itt

van a legendás fekete doboz is. Szalagos magno vesz automatikusan minden hívást. A magnó már a kagyló felemelésére is indítja a felvételt. Ez igen fontos. Bármikor adódhat félreértés, így biztosan lehet ellenőrizni mindent. Nem is beszélve a felelősségről. Mindennek nyoma van. Nemcsak a magnószalagon, hanem a jegyzőkönyvben is vezetnek minden riasztást.

A riasztáshoz való állandó készsültséget jelzi az is, hogy itt éjszaka csak felöltözve szabad aludni, hogy szükség esetén a felöltözéssel se kelljen az időt vesztegetni. Szerencsére ritkábban kerül sor életmentésre, mint egyszerűbb vagyonvédelmi túzoltásra. Ez sem veszélytelen persze. A bányamentő végülis akkor megy le, amikor a többiek feljönnek. A félelem itt más lapra tartozik. Sőt, aki elmegy egyáltalán bányászni, annak le kell vetköznie minden félelemérzetét, hiszen ilyen tudattal dolgozni sem lehet. Félelem nélkül, de naponta, és állandó jelleggel foglalkozni kell a veszélyhelyzetek csökkentésén. Ha csak egy napig nem foglalkozna ezzel senki, ab-

ban a pillanatban bármelyik főbányavezetőből katasztrófa lehetne. Itt a Mecsekben sajnos nagyon rosszak az adottságok, nem is hasonlíthatók az ország más szénbányáihoz. S hogy miképpen lesz valaki bányamentő? Időnként időtanak házon belül tanfolyamot. A jelenleg kb. 200 fős gárdát – ami egyébként az elit csapatnak számít – nemsokára bővíteni kell kb. 30 fővel. Valószínűleg nem lesz gond a jelentkezéssel, sokan állnak be szívesen, az egyébként rendkívül összetartó közösségbe. Akkor még ezután jön a komoly egészségügyi, pszichológiai vizsgálat.

Sokan irigykedve nézik a bányamentőket, mondván, hogy egész nap csak lézengenek, TV-znek és kapják a nagy pénzeket. Hát idén már ez sem igaz. Én ugyan megkérdezném, hogy aki lent volt, akárcsak a legutóbbi katasztrófánál, az iszapbetöltésnél menteni, mégis mit érzett, de ami idén történt az már elkéserítő. Olyan világos és egyértelmű volt, hogy a bányamentők fizetése adózáson kívül essék, de akkor ebben az évben miért kellett ezt megszüntetni? Ha azt akarjuk, hogy a bányász csak becsületből mentsen, akkor ne verjük át. Ne adjunk úgy, hogy el is vesszük! Azt hiszem tiszta sor lenne ez is, és azt hiszem akkor is lennének bányamentők.

B.K.

Itt minden pontosan regisztrálva van

Tóth László felvétele

Moziműsor

Park(Pécs):

augusztus 1-én: Gyerekjáték. 2-től 12-ig: Ürgolyhók. 13-tól 15-ig: Született július negyedikén. 16-án Halálos fegyver II. Előadások: 5, 7 óra.

Park(Pécs, Kert):

1-én: Papa, én nő vagyok. 2-től 12-ig: Ürgolyhók. 13-tól 16-ig: Pretty Woman – Micsoda nő. Előadások: 9 óra.

Kossuth(Pécs):

1-én: Erik, a viking. Előadások: 10, 12, Papa, én nő vagyok. f3, f5, Menekülő ember. f7, f9 óra.

Kossuth(Pécs):

2-től 5-ig: A nagy kékség. Előadások: f10, 12, Drágám, a kölykök összemontek f3, f5, Lángoló Mississippil f7, 9 óra. 6-tól 8-ig: Lángoló Mississippil. Előadások: f10, 12, f7, 9, Drágám, a kölykök összemontek f3, f5 óra. 9-10-én: Ürgolyhók. Előadások: 10, 12, A nagy kékség hn2, n5, Lángoló Mississippil f7, 9 óra. 11-12-én: Ürgolyhók 10,12, A nagy kékség 2, f5, Rain Man 7, 9 óra. 13-tól 15-ig: Pretty Woman – Micsoda nő. Előadások: 10, 12, Ürgolyhók 2, 4, 6, 8 óra. 16-án: Rain Man. Előadások: 10, 12, Az istenek a fejükre estek II. 2, 4, Pretty Woman – Micsoda nő, 6, 8 óra.

Uránia(Pécs):

1-én: Gyerekjáték. Előadások: 4, 6, 8 óra. 2-től 8-ig: A nagy kékség. Előadások: f5, 7, f9 óra. 9-től 15-ig: Pretty Woman – Micsoda nő (Dolby stereo). Előadások: 4, 6, 8 óra. 16-án: Nincs kiút. Előadások: f5, f7, f9 óra.

Komló:

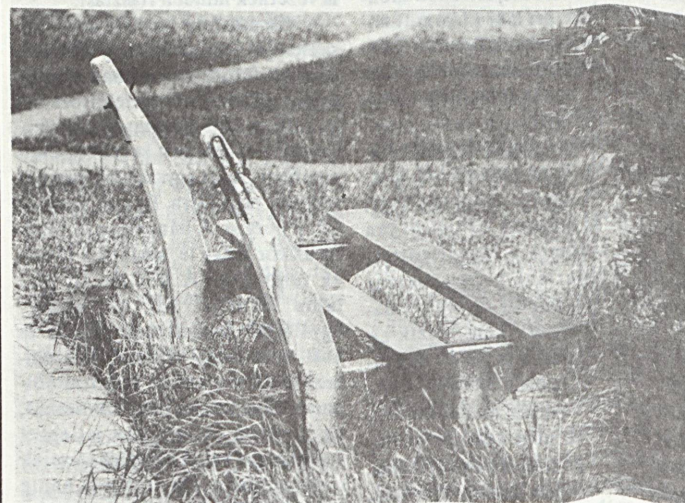
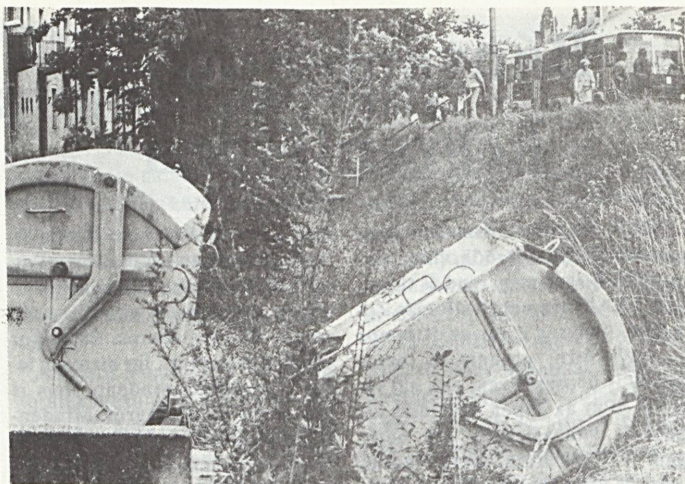
1-én: A rendőrsztori folytatódik. 2-3-án: Gyerekjáték. Előadások: 5, 7 óra. 4-5-én: Papa, én nő vagyok. 6-tól 8-ig: Menekülő ember. 9-10-én: Erik, a viking. Előadások: 5, 7 óra. 11-12-én: Lángoló Mississippil. Előadások: 4, n7, f9 óra. 13-án: A Nilus gyöngye. Előadások: 5, 7 óra. 14-15-én: A nagy kékség. Előadások: 5, n8 óra. 16-án: Nicsak, ki beszél. Előadások: 5, 7 óra.

Hosszúhetény:

1-én: A mélység titka. Előadások: 7 óra. 5-én: A tengeraltjáró. Előadások: 6 óra. 6-án: Hígy neki, hisz zsearu. 8-án: Goodbye Emmanuelle. Előadások: 7 óra. 12-én: Vak végzet. Előadások: 6 óra. 13-án: Rendőrákadémia V. 15-én: Gyerekjáték. Előadások: 7 óra.

Pécsvárad:

2-án: Rendőrákadémia V. Előadások: 8 óra. 5-én: Kötéltánc. Előadások: 3 óra. 6-án: A tengeraltjáró. 9-én: Hígy neki, hisz zsearu. Előadások: 8 óra. 12-én: Goodbye Emmanuelle. Előadások: 3 óra. 13-án: Vak végzet. 16-án: Salgon. Előadások: 8 óra.

Valahol Meszesen Fotó:Tóth László

Szentistvánnapi búcsú

A Pécsi Nyári Színház idei legnagyobb szereplős produkciója a Szabadtéri Táncszínen színpadra állított Miroslav Krleža-darab, a Szentistvánnapi búcsú. A színházi szórólapon vásárlóknak titulált előadást még augusztusban is láthatják az érdeklődők. A próbán készült felvételünkön ugyan még kólasüveg szerepel, de a bemutatón már a nézőknek is jut a sörből, borból, meg általában mindentől, ami a vásárló forgatagban az arra szomjúhozóknak enyhéül szolgál.

**A Mecseki Szénbányák
Beruházási Irodája**

**A Pécsi Bányáüzem (István I. akna) területén megalakult
Min-Al Könnyűfém Öntöde Kft-hez**

**azonnali belépéssel felvételre keres
öntő betanított munkásokat.**

A szükséges betanítást a Kft. vállalja. bérezés teljesítménytől függően.

Jelentkezni lehet:

**a Car-Mat Kft.-nél István I. aknán,
vagy Utassy Pálnál a 12-333/21-86-os telefonon.**

A Carbon RT.

pályázatot hirdet gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező

GÉPÉSZMÉRNÖK

**részére – vezetői beosztásba – cipő, konfekció,-és faipari gépek
üzemeltetési és beruházási feladatainak ellátására.**

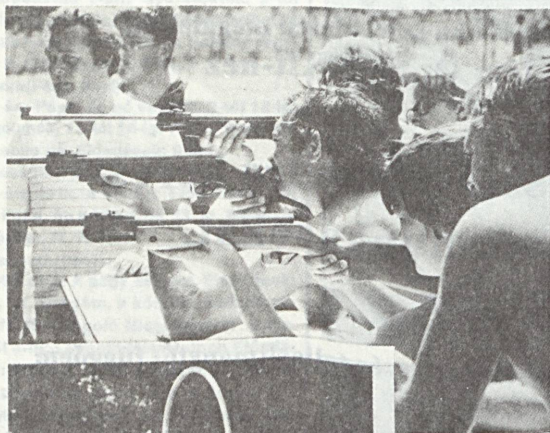
Idegen nyelvtudás (német, angol) előnyt jelent.

Bérezés: megegyezés szerint

Jelentkezni lehet:

**a vállalat Komló, Kossuth Lajos u. 21. szám alatt lévő központjában, a
személyzeti és munkaügyi osztályán, vagy a 82-092/35-ös telefonszámon.**

JULIÁLIS A MALOMVÖLGYBEN

MECSEKI BÁNYÁSZ

A Mecseki Szénbányák dolgozóinak lapja

XXVIII. évfolyam 15. szám 1990. augusztus 23. Ára: 4,60 Ft.

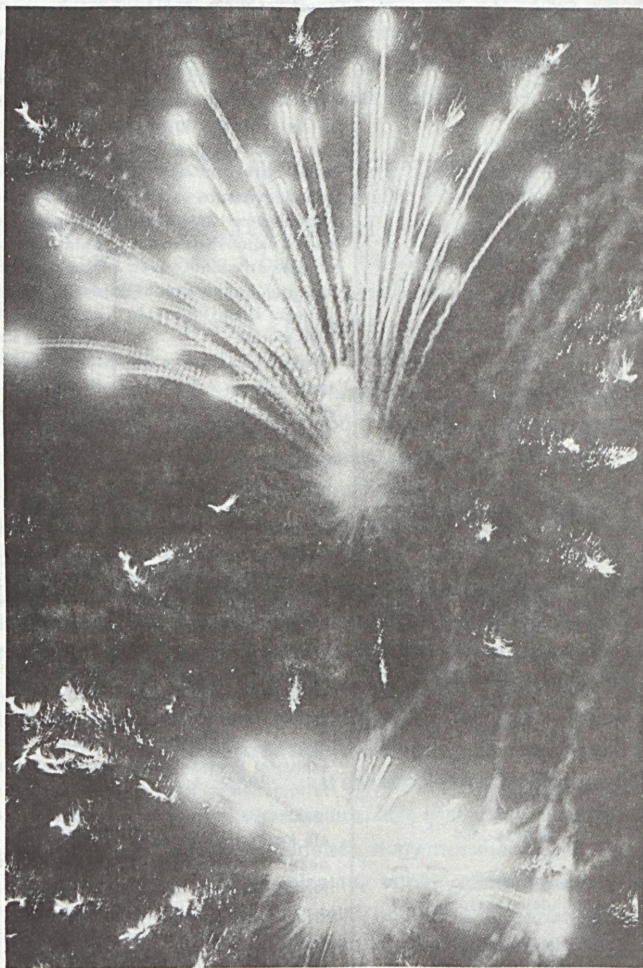
*Fel a
fejjel,
bányászok!*

(3. oldal)

A követelés: 20 százalék béremelés

A 20 százalékos béremelés a vállalatnak 110 millió forintos teljes költséget jelentene. Objektív okok miatt csak 15-16 százalékos béremelés oldható meg. Felszámolás előtti 20 százalékos béremelés nem kívánatos módon szólna bele a folyamatba, a létszámcsökkenés a vállalatnál egyébként is meghaladja a 15 százalékot.

(Tudósítás a 7. oldalon)

A szöbeszédék ellenére az idén még a hagyományoknak megfelelően alakulnak a bányásznap ünnepségek. Tűzijátékra is jutott a megemlékezésre szánt pénzből, amit – a szokásoknak megfelelően – szeptember 1-én, szombaton este láthatnak a csertetői emlékműhöz zarándokolók. Fotó: TóthLászló

MECSEKI Bányász

a Mecseki
Szénbányák
dolgozóinak lapja

Felelős szerkesztő:

Békéssy Gábor
Szerkesztőség:
7629 Pécs,
Dobó I. u. 89
Telefon: (72) 11-337
üzemi: 13-40, 13-41
Fax: (72) 25-800

Kiadó:

Mecseki Szénbányák
7629 Pécs
Komját A. u. 6.
Felelős kiadó:

Mester József
főmunkatárs

Készült a CARBOCOMP
Számítástechnikai és
Nyomdai Kft nyomdájában
Pécs, Dobó I. u. 89.

Felelős vezető:

Pető Attila

Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a Mecseki
Szénbányák üzemeiben, a
bérügyintézőkön
Példányonkénti eladási ár:
4,60 Ft.

Évi előfizetési díja: 120 Ft.

Index: 25917

Engedélyszám:

III.ÜLV/13/BA/1987

ISN 0134-0956

Hirdetési díjak:

apróhirdetés szavanként

7 forint;

keretes hirdetés hasábmilliméteren-

ként 10 forint;

gyászjelentés soronként 40 forint,

közületeknek 100 forint;

elvesztett tárgyak szavanként

10 forint

Megszűntek a munkabizottságok

Javaslatok továbbra is érvényesek

A megújulási és átalakulási munkabizottságok megtartották utolsó együttes ülésüket. Eddigi munkájuk nem volt hazsontalan, bár létüket alapvetően kérdőjelezte meg az új helyzet. A Mecseki Szénbányáknál folyó eddigi munka a részvénytársasággá alakulás irányába mutatott. A válságot várakozó álláspont-ra helyezkedve igyekezett kipuhatolni a kormány elképzeléseit a szénbányászat sorsának rendezésével kapcsolatban. A sajtónyilatkozatok alapján arra lehet következtetni, hogy a szénbányászat állami igazgatás alatt marad.

A bányászati vezérgazdátok és a minisztérium legutóbbi tárgyalásai alapján az már biztos, hogy egyelőre nem lesz társasági átalakulás. Szerkezetátalakítás valószínűleg lesz, az adósságunk ügyét is természetesen rendezni kell. Amíg ez a folyamat tart, arra az időre létre kell hozni egy komoly hatalommal bíró intézményt, amely képes kezében tartani, levezényelni az átalakítást. Az árhivatal megszűnik, új formájában az ipari minisztérium irányítása alá kerül, így lehet rendezni az import és hazai termelés összhangját, az ár kérdését. A gazdaság jelenlegi helyzete kettős tendenciára utal. Egyrészt a dollár elszámolású szovjet import drágulása felértékelte a hazai széntermelést. Másrészt a gazdasági szerkezetátalakítás a kevésbé ener-

giaigényes termékek előállítására irányába hat. Így kisebb termelési volumenhez csökkenő energiaigényekkel lehet számolni. A Mecseki Szénbányák bizottságaiban folyó társadalmi munka meghatározással továbbra is érvényesek.

A hatékonyság javításának érdekében az átszervezés továbbra is szükséges. Ez nem a részvénytársasági illetve államigazgatási formától függ. Ki kell alakítani a szükséges legkisebb apparátust, az árbevétel vizsgálni kell költségoldal, és működőképes érdekeltségi rendszer kialakítása szükséges. Talán rossz lóra tett a válságot, amikor a részvénytársasági átalakulást sejtette, de a bizottságok eddigi munkájának 80 százaléka, vagyis a vállalatot rentábilissá tévő rendszerek vizsgálata, kialakítása továbbra is érvényes. A vállalatot belülről nyomás nem az egységes nagyvállalat irányába hat, egy erős centrum körül kialakult nagy függetlenséggel, önálló döntési jogosítványokkal bíró kiszolgáló üzemek lazán kapcsolatos rendszerét szeretnék kialakítani. Kérdés: feloldható-e az a probléma, hogy állami igazgatás alatt a gazdasági kényszer nem hat. A kiszolgáló üzem ugyanis nem lehet önálló, csak alszámlája lehet, sajátja nem.

A most is érvényes belső haszonszámlái rendszer eddig sem működött. Nem létező pénz tényleges kifizetéséről

van szó, a felelősség pedig mindig a jogi szemlélynél van. Meg kell próbálni a rendszer továbbbepítését, élesítését állami igazgatás alatt. El kell érni azt, hogy minden üzem csak saját bevételéből tudjon minden kiadást finanszírozni. Van jogi lehetőség is a körből való kilépésre, ugyanis valamely gyár-egység, üzem dolgozó egyharmadának írásos kérésére a vagyoni növekedés kezdeményezhető a teljes önállósulást. Ennek persze lehetnek háttülei is. A bányászatra épülő kiszolgáló részlegnek, ha nincsen konkurenciája, nyilvánvaló, hogy a szolgáltatását annyira eladja, hogy nyereséget érjen el. Egyelőre ezek a továbblépési alternatívák.

Jelenleg a felszámolás úgy tűnik tény, ami a beruházási államadósság rendezését szolgálja. Ez lehetővé teheti későbbi tőke bevonását, tehát a társasági átalakulás továbbra is stratégiai cél. Taktikai cél a termelés ésszerűsítése. Minden ésszerűsítés alapvető feltétele, hogy legyen a vállalatnak piaci stratégiája, ezen belül a munka színvonalának emelése, érdekeltségi viszonyok kialakítása a legfontosabb.

Bízható, hogy a kialakult gazdasági helyzetben megéri a kormány-
nak a szénbányászatot fenntartani, ebből kifolyólag fejlesztésekre, akár bérfejlesztésekre is lehet majd számítani.

B.K.

Fel a fejjel, bányászok!

Aligha van a magyar társadalomnak olyan szélsőséges megítéléseket átélő szakmai rétege, mint a bányászság. Ha csak a háború utáni történelmet tekintjük át, eme több mint négy évtized alatt a hatalmi kurzusváltások hol felmagasztalták, hol pedig lekicsinyelték ezt a nehéz fizikai munkát, ezzel együtt a föld alatt dolgozók voltak már az egész társadalom számára példaképnek kikiáltott hősök, vagy ennek ellenpontjaként a gazdaság minden bajának okozói is. A Rákosi-korszak glóriát font a fejük fölé, az iparág minden megkapott, ami a szűkös anyagi lehetőségekből tellett, az 1956-os forradalom után lényegében csak a jelzők finomodtak, megszűntek túlradó dicshimnuszok, de azért a munkásosztály legmarkánsabb képviselőinek nimbuszát tovább éltették.

Igaz, a hatvanas évek végén már egyre többen kezdték el azt hangoztatni: az ideológiai szempontok nemigen alkalmasak a sűrűsödő gazdasági bajok orvoslására, de ezeket a „szirénhangokat” gyorsan elhallgattatták, meg aztán az olcsó szovjet olaj, a KGST-n belüli segítségnyújtás nem is igen támasztotta alá véleményüket. Pedig már akkor lát-nivaló volt, előbb utóbb kimerülnek a tartalékok, a gazdasági együttműködésben az értékek alapján lebonyolított üzletek lesznek a mérvadók, s bizony akkor nagyon hamar ki fog derülni, mi az, amit egy országnak nyereségesen termelnie lehet, s mi az amit nem.

Elhibázott koncepciók alapján forintmilliárdok áramlottak az iparágba, olyan beruházási tervek megvalósítását kezdték el, amelyek kidolgozása nem világgiazi összefüggések alapján történt, sokkal inkább a szocialista délibábok kergetésének ígézetében álltak össze. Persze az is igaz, mindebből nem a föld alatt dolgozók húzták a legnagyobb hasznot (mert azért a morzsákból nekik is jutott), hanem mindazok, akiknek érdekük volt a bányászat nimbuszának az állandó felmelegítése, mert ez-

zel olyan kézfogható anyagi előnyökhöz jutottak, amelyet más termelő ágazatban sohasem értek volna el. Félreértés azt hinni, hogy a bányász vezetőellenes, nagyon pontosan tudja – más szakmában dolgozó munkástársaival egyetemben –, hogy kik azok, akik megérdemelték a pozícióik alapján a magasabb jövedelmeket, s kik azok, akik csak a szájukat jártatták, citálták az ideológiai frázisokat, de másra nem voltak képesek.

A magyar gazdaság mostani leromlott állapotában a szénbányászat a tönk szélén áll. A „balhét”, a csődtömeget a most még aktív dolgozók cipelik a hátukon, elkeseredetten néznek szembe életszínvonaluk csökkenésével, a munkanélküliség rémével, a bizonytalansággal. Lehet-e csodálkozni azon, ha egyre nagyobb a feszültség köreikben? Nem lehet, de ez az állapot sem tartható tovább. Felesleges rágódní a multon, hiszen azzal nem oldható meg semmi, sokkal inkább a jelelegi döntéshozóknak arra kellene törekedniük, hogy mielőbb tető alá hozzák már azt a csomagtervet, amely megnyugtatóan rendezné a bányászság helyzetét, s amelyet oly régóta ígérnek. Hírek szerint még a bányásznapi előtt megszületik a döntés, s az is bizonyos: Bod Péter Ákos ipari és kereskedelmi miniszter az országos bányásznapi ünnepségen az iparágat foglalkoztató legfontosabb kérdésekre választ fog adni.

A bányászokat az utóbbi években olyan méltánytalan helyzetbe hozták, s olyan sok beváltatlan ígérettel hitegették, hogy mostmár fogytán a türelmük. De a bizalmat ennek a kormánynak is meg kell adni, s remélni, hogy az a rendezési terv, amit majd megvalósításra javasolnak minden, eddig is becsületesen dolgozó bányásznak visszaadja szakmájába, munkájába vetett hitét. Tehát fel a fejjel bányászok, azért legalább e napon az egész ország szeme rajtatok van. Ünnepeljete boldogan, bizakodóan!

A tízéves forma unoka
zötyögős utakon kalauzol
minket nagypapa
szőlőjébe. A piroszozsgás
arcú nagypapa éppen a
kék permetezőlevet

kavarja, hiszen végre nem
esik az eső, megejthetné a
dolgot.

Hutner József, volt csapat-
vezető vájár, ma már nyug-
díjas. A valamikori bá-
nyászfaluban, most már
egyszerűen a szép kis hegyi
falucskában, Hosszúhetény-
ben él. Csendben, nyuga-
lomban. Gyermekai már fel-
nőttek, két lányától négy
unokája van. Hutner József
itt a szőlőben tölti napjait.
Ha esik, ha fúj, reggel szé-
pen kísétál ide, és tesz-vesz,
ápolja a már amúgy is pe-
dánsan rendben tartott ker-
tet, a zöldbabot, hagymát, a
feszes vigyázban álló szőlő-
töskéket. Fényes, aranyárga
bora előcsalja emlékeit a
föld mélyéről, a tudat mé-
lyéről.

– Tizenhat éves voltam,
mikor a bányába kerültem
dolgozni. Ugyanazt csinál-
tuk, mint a felnőttek, csak
hát a papíron más szerepelt,
meg hát a pénz volt tíz szá-
zalékkal kevesebb. No az-
tán két év múlva, hogy
nagykorú lettem, én is vájár
lehettem.

– Mikor lett csapatvezető?

– Hetvenegyben. Tudja
mekkora csapatom volt?!
Lehet, hogy egész Európá-
ban nem volt ekkora!

Én szeretem a bányát

Nyolcvan-kilencvenen, de
volt hogy százhuszan is tar-
toztak hozzám. Gondolom
szerettek, én mindig tudtam,
hogy mi történik valük a bá-
nyán kívül. Jött dolgozni, rá-
néztem, tudtam, hogy össze-
veszett a feleségével, vagy ve-
rekedett este. Figyeltem arra,
hogy a haragosokat ne rak-
jam egymás mellé dolgozni.
Aztán volt idő, mikor hozták
ide a börtönből dolgozni az
embereket. Istenem, közülük
is hányan tanultak a kezem
alatt! Egy hónap után meg
tudtam mondani, hogy el-
megy vagy marad, rendes
ember lesz-e belőle, vagy
sem.

– Hány kiüntetése is van?

– Tizenhét, pontosan. Van
abban mindenféle. Nem is
érdekes. De hát nem csak én,
az egész brigád kiválóan dol-
gozott. Amikor kiírták ezeket
a száz meg kétszáz ezer fo-
rintos versenyeket, mi mindig
megnyertük. Aztán a pénz-
ből nagyokat kirándultunk,
családi esteket tartottunk.
Bármilyen nagy csapat volt
is, mindig összefogtunk. En-
gem megválasztottak örökös
brigádtagnak. Azóta is hív-
nak minden rendezvényre,
legutóbb a Palatinusban vol-
tunk családi esten. Mi nem
osztottuk szét a megnyert
pénzt egyénenként, együtt

hoztuk, együtt költöttük el.
Tudja mennyi pénzt hagytam
a brigádkasszában mikor le-
számoltam? Hétszázezer fo-
rintot!

– Nem bánta meg ezt a 33
évet a föld alatt?

– Á, dehogya. Én szeretem a
bányát. Nehéz munka, soká-
ig tart mire az ember igazán
érzi a szakmát. Ez a 4000
műszak is olyan értelmetlen
dolog. Kell 15-20 év mire az
ember igazán érzi és ismeri a
bányát. Addigra le is telik a
4000 műszak. Én tényleg
szeretem a bányát, pedig az-
tán, ha volt rossz hely, ott
biztos én voltam. Sokszor
úgy dolgoztam mint a rák,
háttal haladva, akkora volt
a huzat, benne a szénpor
meg a törmelék.

Közben a nap már eltűnt a
hegyek mögött, de még el-
őkerül egy lopóval a különle-
ges minőségűből.

– Ha már így kérdezte,
hogya fiaim lettek volna,
elküldtem volna őket a bá-
nyában dolgozni: nem. Én
szeretem ezt a munkát, a bá-
nyát, sokat dolgoztam, jól is
kerestem. De a gyerekeknek
maguknak kell eldönteniük
mit akarnak. Ha oda akar-
tak volna menni, biztos örül-
tem volna. Egyébként a bá-
nyában dolgozik mindkét ve-
jem, a föld alatt.

Bányászt is nézhetik nőnek

Kilóg a sorból

Márkás tévé, magnó, szépen felragasztott poszterek a falon. Az apró, hosszú hajú srác álmosan mászik elő a takaró alól.

Kukk Pisti - mint a mesében - a 22 éves jószágos manó.

- Én állandó éjszakás vagyok Vasason. Már négy éve.

- Hogy kerültél Pécsre? Azt hallottam, hogy debreceni születésű vagy.

- Igen. Ott nőttem fel, ott tanultam ki a géplakatos szakmát. Dolgoztam ott egy évig kőműves mellett. Az az igazság, hogy már kicsit úntam Debrecent. Tele vagyok mindig tervekkel, ábrándokkal. Akkor olvastam az újságban, hogy itt Pécsen bányászt keresnek. Csábított az a 30 ezer forintos ígéret.

- 30 ezer forint azért nem lett belőle, ugye?

- Nem, de azért jól keresek. Az első két évben még a családomat is támogattam. Édesanyám meghalt még mikor tizenhat éves voltam. Édesapám kőműves, de mindig megszékenl dolgozott, így amikor volt a balesete, nem kapott táppénzt. A kisebbik öcsém meg még taanult.

- Hányan vagytok testvérek?

- Négyen vagyunk fiúk, a bátyám már megnősült.

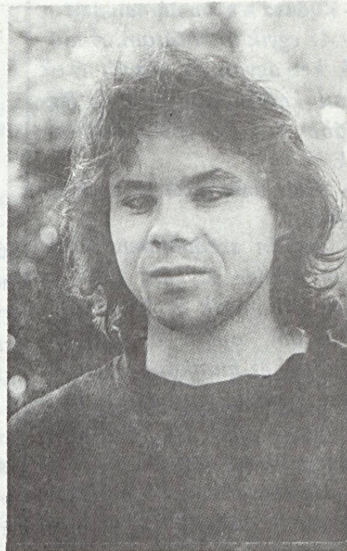
- Milyen kalandokkal is jutottál ide? Hogy volt a rendőrökkel?!

- Hát igen, valahogy nem szeretem a rendőröket. Nem is bízom bennük. Kétszer indultam el Pécsre, de még nem voltam tizennyolc éves. Vissza is vittek Debrecenbe. Először úgy buktam le, hogy igazoltatták a kocsit, amit stoppoltam, másodszor meg Pesten, amikor a pályaudvaron aludtam. Aztán mikor végre idejutottam, megkérdeztem egy embert, hogy merre van a bánya. Mire ő megkérdezte, hogy melyik. Pont egy olyan emberrel akadtam össze, aki volt szénbányász, meg urános is. Először az uránba mentem, de ott azt mondta az orvos, hogy nem bírja a tüdő a port, nem engedett le. Pedig állítom, hogy itt a szénbányában tízszer több por van.

- Tényleg, hogy érezted magad az első műszakod után? Nem akartad itt hagyni az egészét?

- Én ehhez hozzászoktam. Mi már a bátyámmal 14-15 éves korunktól kezdve rendszeresen dolgoztunk. Még tanulóként nyaranta megvolt a havi 10-12 ezer forintom. Én már valahogy tizennégy éves koromban sem tudtam elfogadni otthonról pénzt. Meg aztán vagyok rá képes. Meg aztán aláírtam tíz évet a katonaság miatt.

- Miért nem akartál katona lenni, hiszen itt a bányában keményebb világ van, mint a hadseregben?

- Csak számolni kell! Ott nem tudtam volna dolgozni, keresni.

- Pisti, te itt laksz a szállón, ez havi 150 forintodba kerül, nem iszol, nem dohányzol. Mire költöd a pénzt?

- Hát... Ez már például a negyedik tévém. Volt egy motorom is. Meg hát gyűjtök, talán lakásra. Végül is eljárom szórakozni, de ide nem megyek a Holdfénybe! Hét végén időnként moziba, néha hívnak a többiek diszkóba is. De egyedül járom az erdőt leginkább.

- Te is kilógsz a sorból...

- Igen. Már otthon is kilógtam a testvéreim közül. Itt a szállón is. Ide gyűlik az ország szemete. Kevés becsületes ember van itt. A romániaiakat sem értem. Ide jöhetnek, pénzt kereshetnek. Én az ő helyükben összetenném a két kezem, ha ilyen lehetőségem lenne, hogy talpra álljak. Persze kivétel erősíti a szabályt, a társam egy nagyon becsületes román srác.

Rendeződik a termelés Vasason

- Kijősz a szobatársalddal?

- Az egyik jó barátom. A másik két ágyon az elmúlt évek alatt, keveset mondok, ha legalább huszan nem cserélődtek.

- Miért haragszol te az alkohorra?

- Az én szememben szinte nem ember az, aki iszik és még dohányzik is. Nem azért mondom, apám is pálinkázott, nehéz munkát végzett, de soha nem látszott rajta. Itt a bányászokról azt mondják, hogy nagyon isznak. Ez igaz is. Én megértem, ha feljön az ember a műszakból, elfáradt megissza a védőtitalt, üdítőt, s még jól esik egy sör is. De ami itt folyik... Én ezt soha nem tudnám csinálni.

- De azért szeretnek a többiek!

- Hát biztos, végül is megválasztottak itt a szállón bizalminak. Izmos karjaival nyomatékostítja mondandóját a hosszú hajú, lányos arcú kisserber. - Igen, még egy bányászt is nézhetnek nőnek! Sokszor lekislányoztak már, főleg mikor nem tudtam rendszeresen kimosni a szénport a szememből.

- Végül is jól érzed itt magad?

- Nem. Sosem éreztem itt jól magam. Elvágyódtam én mindenfelé. Sokszor elhatároztam, hogy nem megyek le műszakra, ithagyom az egészet. De aztán... Nem is tudom, hogyan is mondjam. Valahogy amikor odáig jutottam, fogtam magam és lementem. Elképzelek, tervezgetek én mindenfélét. Most azon gondolkodom, hogy el kellene menni külföldre dolgozni.

Bencze Kata

A tűz miatt lezárt térséget július 23-án kinyitották. A negyedik szint 4-es északi gátat átépítették, és ezáltal csökkentették a tűz miatt lezárt térséget.

A légvágati oldalon, ötödik szint északi keresztvágatban is kinyitották a gátat. Egy bányamentő rajjal bementek a korábban lezárt bányatér-ségbe, és ellenőrzéseket végeztek.

Megállapították, hogy a magas hőmérséklet és a mérgező páratartalom miatt a bányatértséget újból le kell zárni. A kár 170 millió forint. A biztosító téríti a bennégett eszközöket, a vágatokat

lezárásával kapcsolatos kárt, a tűzelhárításra fordított összegeket. A termelés kiesésből származó károkat nem téríti a biztosító.

A továbbiakban elő kell készíteni a termelés újraindításának feltételeit. Megpróbálják áthelyezni a negyedik szint 6-os északi gátat, közelebb menni a lezárt területekhez. A 11/2-es telepi fejtést megpróbálják január 1-re visszanyerni. A 6-os északi térségben a 11/1-es telepi fejtés új rendszerű előkészítése indul meg.

A vállalatvezetéssel megtörtént az egyeztetés, a munka gyakorlatilag indulhat.

Tömegközlekedés Komlón

A délutáni csúcsforgalomban bizony még időben be kell állni a sorba a 4-es járat végállomásán, hogy az utasok feljuthassanak a menetrend szerinti közlekedő buszra

TóthLászló felvétele

A szakszervezet nem tagít

A követelés: 20 százalék béremelés

A Mecseki Szénbányák szakszervezete 1990. aug. 13-án tartotta legutóbbi bizalmi küldött testületi ülését. Legfontosabb napirendi pontja a bérpolitika első féléves végrehajtása, és a szakszervezet béremelési követelése volt.

Az 1990. évi bérfelhasználás nem felelt meg a bérpolitikai irányelveknek. Az első féléves veszteség 216 millió forinttal rosszabb a tervezettnél és 550 millió forinttal marad el az előző év hasonló időszakától. Az eredményterv be nem tartása ellenére az első félévre tervezett bértömegnél 37 millió forinttal többet használt fel a vállalat úgy, hogy emellett a tervezett létszámnál 622 fővel kevesebbet foglalkoztatott.

A vállalati veszteség már olyan mértékű, hogy az a bérek megtakarításával már nem szüntethető meg. Az első félévi veszteség közel 5000 dolgozó béreinek felel meg. Az elmúlt években folytatott restriktív bérpolitikával a vállalat eredményességén nem lehetett javítani, a veszteség évről évre növekszik. A szénbánya vállalatok emberemlékezet óta meglévő bérkijelöltsége már elveszett, a bányászat a 80-as évek közepén fennálló iparral szembeni, 52 százalékos bérkijelöltsége napjainkra 30 százalék körüli értékre csökkent.

Korompay Péter, a BDSZ titkára hozzászólásában értékelte a jelenlegi helyzetet. Elmondta, hogy a szénbányászokban ma hazánkban különböző bérezési rendszerek működnek. A vállalatok fenntartják ugyanis a maguknak az ebben való döntés jogát. Erre a továbbiakban sem várható központi szabályozás, tehát a vállalatnak érdemes gondolkodni hosszútávú bérpolitikai irányelvek meghatározásán. Hozzátette még, hogy a szakszervezet saját érdekképviseleti tevékenységébe illeszkedőnek tekinti az új bérpolitikai rendelet kialakítását.

A Mecseki Szénbányák szakszervezete jelen helyzetben általános, 20 százalékos béremelést tart indokoltnak. Mára már általánosan igaz, hogy a külszínen a keresetek sokkal alacsonyabbak, a különbség a mélyművelésűekhez képest túl nagy. A dolgozói álláspont az, hogy az általános 20 százalékon belül legyen érvényes az üzemi önállóság, vagyis helyben osszák el a többletet. A teljesítményérdekeltség természetesen a munkák bizonyos körére vonatkozhat csak, a bányabiztonsági szempontból jelentőséggel bíró feladatokra természetesen nem.

Csethe András vezérigazgató válaszában kifejtette, hogy a minimálbérrre való beállás sajnos tendencia, amely tovább fog gyűrűzni. A 20 százalékos béremelés a vállalatnak 110 millió forint teljes költséget je-

lentene. Objektív okok miatt csak 15-16 százalékos béremelés oldható meg. Felszámolás előtti 20 százalékos béremelés nem kívánatos módon szólna bele a folyamatba, a létszámcsökkenés a vállalatnál egyébként is meghaladja a 15 százalékot.

Jambricsek József, szakszervezeti titkár nem fogadta el a vezérigazgató válaszát, mondván a létszámcsökkenés még nem határozható meg százalékban, csak tendenciának tekinthető, amit a béremelés befolyásolhatna. Az alapszabályok 20 százalékos emelését elengedhetetlennek tartja. A bizalmi testület megbízta a vezérigazgatót, hogy a következő ülésre terjesszen elő béremelési javaslatot, különben a szakszervezet végső esetben sztrájkot fog kezdeményezni. A BDSZ feltétlen támogatásáról biztosította a vállalat szakszervezetét.

A vezérigazgató bejelentette, hogy elő fogja terjeszteni a vezetés részéről kialakított béremelési alternatívákat a következő ülésen. Hangsúlyozta, a 20 százalékos általános emeléssel való egyet nem értését, bár úgy gondolja, hogy a dolgozók ki fogják kényszeríteni a saját elképzeléseinek megfelelő megoldást.

Bejelentette még, hogy a felszámolás előtt természetesen csak a minisztériummal közölt béremelést hajlandó végrehajtani.

B. K.

Hűségjutalom 1990

Az európai bányászság történelmi hagyománya volt a december 4-i Borbála nap megünneplése, amely nemcsak a Szent Borbála, a veszélyek, a tüzek és robbanások védőszentje miatt, de az új munkássá fogadás és elszámolás ideje miatt is ünnepségre, megemlékezésre adott alkalmat. Ez elsősorban a német bányavidékről származott át és hagyományai is csak Európa közepén élnek, jellegzetesen magán hordva az un. kettős tudás ismérveit.

A külsőségek, egyenruha, szakestélyek éltek a hivatali és mérnöki állománynál - ezekből a munkásságnak a közös ima, a kollektív, a paternalista vezetői magatartáshoz alkalmazkodó vonások hagyományozódtak fel. Az 1900-as évektől fokozatosan oldódtak a Borbála naphoz kapcsolódó vallásos jelek, 1920 után a hazai bányavezetés igyekezett augusztus 20-át, Szent István napját bányászünnepé tenni / az első járárbizonyítványok ünnepélyes kiadása is ekkor történt meg zömmel az ország akkori bányavállalatainál /.

A bányászat állami kézbe vételére tett sorozatos kezdeményezések (1938) után, majd a bányák szerveztségének növekedése a második világháború alatt ismét erősítette augusztus 20. szerepét. Ugyanakkor a bányatelepeken mindinkább családiasabb, vallási elemekkel maradt meg a Borbála ünnep. A DGT bá-

nyatelepein, Komlón és az északi bányavidék falvaiban 1948-ig ünnepelehetek nyíltan azok, akik nem csatlakoztak a neofita buzgalommal a korábbi bányászahagyományokat elvető, a népi-vallási elemeket eltörölni akarók szélesedő táborába.

1946-49 közt számos szakszervezeti és pártdokumentum készült a Borbála ünnepek klerikális jellegének a forradalmi bányavidékről történő eltüntetése érdekében. Ezek többsége alulról kezdeményezett. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa által részben a háborús károkat felszámolni igyekvő, a termelést növelő bányászság elismerése meg a munkaerő megszerzése-megtartása érdekében alapított Bányászok napja /1948 augusztus 28. / hazánkban már 1948 őszén ismertté vált. Részben a szovjet közlemények, részben a szerény pécsi ünnepség meg az idelátogató Grigorij Onyika bányamérnök, később miniszterhelyettes révén. A bányászok hazai napjának kitűzéséhez lökést adott a nagy magyar bányászkiállítás 1949-es hosszabb tapasztalat cseréje a Szovjetunióban.

A nap meghatározásában nagy vita volt / javasolt dátumok: április 4., május 1., augusztus 28., december 4. /. Az augusztus 28. többek szerint az egységes szocialista bányászat nemzetköziségét erősítette volna, mások a Szent Borbála megszokott napjának nevét bővítették volna a bányásznappal, egyszerűsítve a

kérdést. A heves vitákat a bányászság szomorú tragédiája, a tatabányai sortűz szeptember első vasárnapjára való emlékezés szükségessége zárta le - a tragikus esemény megideológizálva államilag törvényesített ünnepé lett a bányászok számára.

A megemlékezés, a helytállás mindennapjai után egyre inkább elmosódva a hajdani tragédia, országos ünnepé lett a Bányásznapi. A szünetidő időszerűsége, a munkások, új városok és szociális létesítmények, a Bányásznapi csak bányászoknak utalványozott kismotorok, bútorok, az első mosógépek és televíziók, a feltöltött üzletek, a harsány jókedv jelezte az önerejében bízó bányászok ünnepét. Hosszú évtizedeken át volt a munkásság keményen végzett munkája, a bányához való kötődés volt jellemzője a Bányásznapi. Mára a hajdani sikerek emléke él csak, a megfoglyatkozott létszámú munkásság korábban megszokott juttatásait várja, bízva abban, hogy munkáját gazdaságunk, társadalmunk továbbra is értékeli. Ha ez így lesz, akkor nem egy alkalom a Bányásznapi és nem kell határozottan vitatkozni, mikor tűzzék ki a Bányásznapi napot.

A Szent Borbála napi megemlékezés is megfér a hagyomány felelevenítésében, amely napot sokunk hosszú évek óta ünnepele. A mecseki szénbányászatban 1950-ben 290 ezer forint hűségjutalmat fizettek, ma nettó 17 millió Ft. az összeg. Mőgötte emberek, családok, munka, kitüntetés, a jobbra törés évtizedei, kétségek a jövőért de hit a megoldásban, amelyhez mindenki kéri a Jó szerencsét!

Feloszlik a vagyoni védelmi társaság

Működőképes szakszervezetet kellene létrehozni

A Vagyonvédelmi

Társaság ideiglenes elnöke, Wilk László bejelentette a társaság feloszlását az átalakulással kapcsolatban létrehozott munkabizottságok együttes ülésén. A társaság igyekezett eddig aktívan szerepet játszani a részvénytársasággá alakulás által felvetett problémák megoldásában, új gondolatok felvetésében generáló szerepet betölteni. Mivel sem a dolgozók, sem az egyes üzemek nem látták helyüket az új struktúrában, a társaság beszélgetéseket szervezett, ahol a kérdés az volt, hogy miképpen látják sorsukat egy esetleges szétválás esetén.

A munkabizottságok együttes ülésén elhangzott az információ, miszerint a kormány úgy tűnik döntött a bányavállalatok átalakulása kérdésében. A szénbányászati vállalatok vezérigazgatóival tárgyaltak a minisztériumban, ahol nyilvánvalóvá vált, hogy a vállalatok adósságának rendezését felszámolási eljárás keretében fogják megoldani. A Vagyonvédelmi Társaság munkája a részvénytársasággá alakulás folyamatához kapcsolódott, így a továbbiakban értelmetlenek, alapvető célját megszűntnek tekintik.

Wilk László megítélése szerint a továbbiakban a gondolatokat egy működőképes szakszervezet létrehozására kellene összpontosítani. A társaság még utolsó megkezdett munkáját végigviszi, megszervezi tapasztalatgyűjtés céljából az utazást a jelenleg felszámolási eljárás alatt álló Nógrádi Szénbányákhoz.

Mondjuk, hogy munkanélküliség van az országban. Ez igaz, csak nem mindig és mindenütt. A Mecseki Szénbányáknál például munkaerőhiány van. Persze itt is strukturális a hiány, az alapszakmákban jelentkezik, kevés a vājár. A vājár szakmunkásképzés pang, ma már ez a nehéz munka nem számít jól fizetettnek. Ráadásul, ha tisztán az alpbéért vesszük, akkor bátran kimondhatjuk, hogy az ipar bármely más területén többet lehet keresni.

A rossz bérezési mechanizmus mutatja, hogy itt minden munkával megkeresett forinthoz 1,7 forint rakódik pótlékok formájában. A lényeg, hogy nincs vājár. Ezért kötött szerződést a vállalat lengyel céggel. Az érdekeltég kölcsönös. A Mecseki Szénbányáknak ugyanis olcsóbb munkaerő a lengyel, mint a magyar. Az olcsóbbság pedig egyszerűen abból adódik, hogy a lengyel vendégmunkás után nem kell fizetni a vállalatnak társadalombiztosítást, táppénzt, egyéb szociális költségeket. A lengyeleknek is megéri. (Vagy csak megérte? Már ez sem tűnik stabil pontnak.) Eddig ugyanis a forint feketepiaci ára, a PEVEX csekkek vonzották ide a lengyeleket, de azóta már ebben is változott a helyzet. Pedig még szükség van rájuk.

Ez év elején 500 vājár hiányzott, az ingadozó termelés miatt most 350-400-an dolgoznak. Ez a létszám év végére várhatóan 350 főnél fog megállni. Az valószínűsíthető azonban, hogy a jövő évi ter-

melés indításakor erre az idegen létszámmra továbbra is szükség lesz. A vállalat nem tud hazai munkaerőt találni. Hiába a létszámcsökkentés a MÉV-nél, ha egyszer az ottani keresetek jóval magasabbak, mint itt. Arról nem is beszélve, hogy elenyésző azok száma, akiket úgy építenek le, hogy kiesnek a végkielégítésből, rokkantsági nyugdíjból, vagy egyéb megélhetést biztosító kárpótlásból.

Az országban hiába számolnak fel több bányát is, ha egyszer a munkaerő áttelepítés költségei olyan magasak, hogy sem a dolgozó, sem a vállalat nem tudja ezeket a terheket magára vállalni. Így a vállalat kénytelen további idegen munkaerő után nézni. Az oroszoktól is van ajánlat, ők a legolcsóbbak, de egyelőre még ismeretlenek a feltételek, így aztán valószínűleg marad a lengyel kapcsolat.

Sha netán bárki úgy gondolná, hogy sportszerűtlen dolog vendégmunkást alkalmazni, amikor munkanélküliség van, akkor el kell mondani, hogy az idegen munkaerő alkalmazásának helyi szabályozása van. A megyei munkaerő gazdálkodási hivatal hatásköre engedélyezni, amennyiben a térség nem tudja biztosítani a szükséges munkaerőt.

A foglalkoztatáspolitikai érdekek tehát beleszólnak az idegenek hazai munkavállalásába. Az igazi gond inkább az, hogy egyelőre reménytelennek tűnik hazai szakképzett vājárokkal betölteni a termelésben szükséges munkahelyeket.

B.K.

Tiszta, gondozott egy falu ez a Somogy. Vagy Vasas?

Hiszen már egybecsatolták. És Ormos István háza is igen takaros. Szépen nyírt fű, ápolt kert, a közepén pedig három generáció ejtőzik a tavaszi napon. Ormos úr, a nagypapa, – sőt mint megtudtam, már dédnagypapa is – ma már nyugdíjas bányász.

Ma már a munkának nincs becsülete

– **Hogyhogy lement a föld alá, hiszen kitűnő eredménnyel végezte az elemít?**

– Itt élünk ebben a faluban. Ez bányászfalu volt. A bánya üzemeltette az iskolát, a boltot, mindent. Az iskolában minden évben többször vittek minket bányajárásra. A tulajdonos mindent megtett, hogy a bányászcsaládok gyermekeit is majdan az iskola után a bányába csábítsa.

– **Mikor kezdett dolgozni?**

– 1940-ben, tizenkét évesen már kénytelen voltam dolgozni. Akkor a kőbányába felvettek. Apám is ott dolgozott, mikor meghalt nem volt más választása a családnak. Nyugdíj nem volt. A kőbánya ak-

kor azt a „kegyet gyakorolta” apám miatt, hogy felvett engem oda dolgozni.

– **Amikor átkerült a szénbányába, hogy érezte magát az első műszak után? Nem akarta az egészséget otthagyni?**

– Ó, mi már gyerekként tudtuk milyen ez a munka. Mesélte nekünk mindenki. Mondom itt a faluban mindenki bányász volt. Ma már talán, ha egy-két ember a faluból ha bányába jár. Nekem eszembe sem jutott itthagyni a céget. 50-ben lettem segédvájár, 51-ben vájár, 62-ben frontmester. Lehúztam én 35 évet a föld alatt.

– **És a bányászok becsülete?**

– 30 éve még más volt itt minden. Akkor mi nagyon jól kerestünk. A háború után mi nagyon megbecsült munkások voltunk. A szén alapvető volt. Kellett az energia, a villany. Akkoriban más nehéz ipari munkával 700-900 Ft-ot lehetett megkeresni, nekünk itt megvolt az 1600-1800 Ft. Persze most is jól keres a bányász, de ez már nem mérvadó. Ma már sem a munkának nincs becsülete, és azt hiszem a keresetek sem tükrözik azt a sok befektetett munkát az egészség kockázatát.

– **Hogy látja, mi itt a baj?**

– Szerintem az, hogy ma már egyre több alkalmazott ül rá a bányász termelő munkájára. Egyre több irodistát kell

eltartani. Régen itt, Vasas bányán volt talán három hivatalnok. Volt egy pénztáros, egy fiatal lányka segített neki, ők osztották a fizetést. És mindig megkaptuk, időben! Mi még fiatalon presztizskérdést csináltunk belőle, hogy ki termel többet.

- A mai fiatalok?

- Hát ez már nem a régi generáció! A bányászdinasztikák megszűntek. Ismertem én sok olyan családot, ahol a fiú is beállt a sorba, vagy legalábbis beállt volna, de már a hetvenes évek végén kezdődött, hogy leépítés lesz, bezárják a bányát ... Inkább bebiztosították magukat, elmentek máshová dolgozni. Pedig én is rengeteg fiataalt neveltem ki, tanítottam a szakmára. De az utolsó évtizedben mintha már mások lettek volna ezek a tanoncok. Volt havonta 30-35 újoncom, de esetleg ha egyet meg tudtam fogni közülük. Legtöbbször már egy hét után elmentek.

A kedves feleség, a nagymama kávéval. Csendben kison a szobából, itt most asszonyoknak nincs helye.

- Felesége nem dolgozott?

- Nem bizony! Egyrészt itt a faluban nem nagyon volt munkahely, másrészt a régi idők szokása szerint az asszonynak más szerepe volt a családban. Ő felnevelte a két gyereket, mosott, takarított, rendben tartotta a kertet. És

tudja mindig meleg étellel várta, mikor hazajöttem a munkából. Nehéz fizikai munka után ez nagyon kellett. Meg hát akkoriban szegény lett volna, ha az asszony dolgozik. Azt mondták volna ilyenkor a bányászok, hogy „hát nem tudod eltartani a családod?”

- Végülis még mindig szinte Ön tartja el a családot!

- Való igaz, hogy az egyik lányom itt lakik az udvarban a hátsó házban. Van kiskert, mindenféle zöldség, gyümölcs. Mi nagyszülők, egész nap oda tudunk figyelni, a gyerekekre. A fiataloknak már mindkettjüknek dolgozni kell. Ma már ez nem is menne másképp, sajnos. Szerintem ettől is csak szétszélednek a családok. Mindenki rohan a dolga után,

a gyerekek a lakótelepen kulccsal a nyakukban, az öregek magukra maradtak.

- Ön a hagyományos nyugdíjazással fejezte be a munkát a bányánál. Az egészsége rendben van?

- Nekem is van szilikózi-som. Ezt itt azt hiszem nem lehet megúszni. Most már inkább kirándulatok, sokat megyek a napra, hiszen 35 évig a napjaim harmadát a sötétben töltöttem.

- Nem bánta meg?

- De azt hiszem igen. No nem a munka miatt, hanem úgy érzem, ma már nem becsülnek meg minket. Sem a szakmát, sem bennünket, akik évtizedekig robotoltunk. Mintha most már elfeledkeztek volna rólunk...

Bencze Kata

Boldogan. az unokák körében

Fotó: Tóth László

Számbájno!

Mongol változatok

A ma már félmillió lakost meghaladó Ulan Bátor modern repülőtere, a városba lépőt köszöntő hatalmas díszkapuk, elhúzódo lakótömbök, a féltve őrzött fiatal fák a törhetetlen előrejutási igyekezetet tükrözik. A hajdan városzzéli ruhagyár mellett és mögött hatalmas, tízemeletes lakóépületek sora. A nagyáruház sajátos árúknátátat kiegészíti a körülötte hullámozó tömegben folyó adok.veszek a mindent átható vegyes illatfelhőben, amely a faggyú és a zsír, a benzin és borszag keveréke.

A közeli Lenin-múzeum csendes, mellette a csehszlovákok építtette Külkereskedelmi Minisztérium üvegfalai villognak a vakító fényben jellemezve Mongólia egyre bővülő külkapcsolatait. Ezen túl hagyományos, sok tekintetben a szi-bériai építkezésekre jellemző vas-kő épületek állnak, iskolák, az egyetemek, a díszes tornyú Tiszti Ház. Impozáns tér zárja le a nagyívű sugárutat - az újonnan épült Technikai Központja órái messzire világítva mutatják az időt. Alig néhány utcával odébb lázas építkezés - a Bajango és az Ulan Bator szálló mellé új épül. Jugoszlávok építik a hipermodern Dzsingisz-hotelt, épülnek újabb távközlési berendezések is. A tágas utak fái, virágágyásai közt csepegtetőrendszerek - a vízhiányos város így gondoskodik az üdítő zöldterületekről.

Újra Dszinkisz-kán

A nemzeti öntudatot nemcsak a régi frászmód mindenütt feltűnő jegei / a hivatalokban mindenütt újratanulják az frászmódot /, hanem a hajdani káni birodalom méltatása is jellemzi. Sendegjabin Dulam példás összeállításban foglalkozik a birodalom keltkezésével, a megvalósított szervezéssel, a

hadsereg mozgásának tudományos szervezettségével, a felszerelés sajtérős létrehozásával. Három új film készült Dzsingisz kánról, új összefoglaló kötet jelenik meg a kán életéről és munkásságáról. Az UNESCO konferenciát tart a nemzeti hős életművéről. A mongol díszítmények, írás, jelvények is nemzeti jellegűek bár fennen vöröslenek még az internacionalizmust hirdető plakátok.

A röpiratok, újságok, választási programbeszédék azonban erőteljesen nemzeti jellegűek - akár csak a kán halála alkalmára rendezendő ünnepség meghívó szövege is /1227. augusztus 18-án halt meg Dzsingisz/. A múzeumokban is elsősorban a mongol nemzeti, vallási és természeti kincsek kerülnek a látogatók elé. A Vallástörténeti Múzeum, a Gandan-kolostor, a távoli Erdeni Dzu újjáépítése, a Timur Lenk emlékmű nemcsak turisták célpontjai, hanem hajdan virágzó mongol buddhizmus újjáéledésének is intézményei.

Sokoldalúság

A Központi Ajmak állatgyűjteménye - köztük magyarországi nagydíjakat nyert trófeákkal -, a kis múzeum, a lelkes helybéli vezető baráti figyelemmel kíséri az idegen lépéseit. A táj - és virágai védettek - a szabadon futkározó mormoták és a rengeteg havasi gyopár látványa éppúgy megmarad, mint a darhani üzemekben készült húsárúk, cement és egyéb termékek, Mongólia büszkeségeinek képe.

Az ipari központok mint szigetek állnak az óriási területeken, ahol a legfőbb - sok helyt egyetlen - közlekedési eszköz a ló és a repülőgép. A hírek mégis gyorsan terjednek a lovasok mindent gyorsan és biztonságosan továbbad-

nak, ha a technika felmondja a szolgálatot. Szállításra sok helyt nincs mód - a termelt bőr, ló - megtevetej a körzeti ellátást szolgálják. A szovjet tanácsadók és segítség jelen van - de mellettük gyorsan bővül a nyugati országok egész sorának meg a koreai és japán üzletfeleknek a köre. A kimeríthetetlen mongol ásványvagyon töredéke van csak feltárva, az új módszerekkel érkező amerikai, japán és délkeleti szakemberek további eredményeket ígérnek. A mongol szakemberek nagy figyelemmel értékelik az ajánlatokat és kezdeményezéseket, amelyek szinte össze sem hasonlíthatóak pl. a magyar magatartással.

Alkalmazkodva a mongol, a nemzeti érdekeket és magatartást sajátos módon képviselő hivatalnokokkal, az itt tárgyaló külföldiek nagyobb eredményességgel működnek. Holott elég tapasztalatot vehettek át volna a magyar vállalatként dolgozó üzemhalmozó vezetőket a szovjet féltől vagy a mongol tanulókat képző magyar szakemberektől a mongol mentalitást illetően. Ezért sikeresek pl. a már végzett mongol tanulók felnőtt szakemberként, hisz nem akarják mindenáron az európai tapasztalatokat átvetetni jelenlegi munkahelyeikre.

Négy kép Pécsről

A gazdaság sokszínűségének egyik jele a dollár értéke / a sivatag közepén egy helyi ünnepség résztvevői ezt a pénznemet kívánták beszerezni maguknak, a dollárboltok kóla- és italkészlete e pénz birtokában kelhet el legjobban / és az angol nyelvtudás szinte mindenütt fellelhető volta, mint közvetítő nyelv.

A magyar nagykövetség utcai vitrinében hazánkat bemutató képsorok - a legtöbb Pécsről. A távozó nagykövet a hajdan a pécsi Tanárképzőt látogatott Szapora Sándor - a magyarok megnövekedett átmenő forgalmáról szól. A követség előterében Kínába, Tibetbe induló műgyetemisták ülnek, vasúti helyhez kaptak körülményes úton segítséget a pécsiek, akik Kfnába igyekeztek / helyfoglalás nélkül / . A nagykövetségen és a képeken kí-

vül a hazai irodalom, művészet, szakértők is szívesen fogadott vendégek Mongóliában. Ezt tükrözték a bányalátogatásokon és szakhivatalokban, a volt szakmai instruktorokkal és tanulókkal meg barátokkal történt találkozások.

A halványzölden is kopár vidéket a mongolok szorgalma és igyekezete még virágzóbbá változtatja, ebben és ehhez várnak együttműködést tőlünk. A választási előkészületek majd az első választás után

búcsúznak vendéglátóinktól stilszerűen az egyik új párt, a Demokratikus Buddhista Szövetség jurtában lévő kampányirodája elől. Seremetyevo-2 már nyugodtabb, kiürített csarnokaiban csak a napi utasok lehetnek, - A kordonon kívüli tömegek várnak repülőgépre, jegyre a világ minden része felé. Itt tudjuk meg a választás eredményét: győzött a Mongol Népi Forradalmi Párt.

K.B.

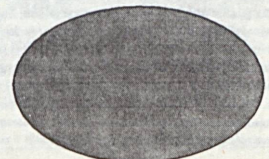
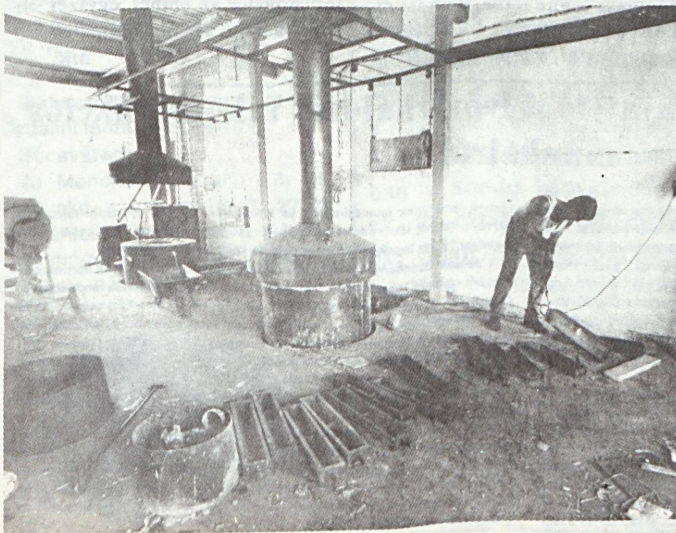
Öntöde a régi épületben

Az elhagyott István-aknai terület hasznosítása keretében két, már meglévő műhelyépületet alakított át a MIN-AI Kft. úgy, hogy közéjük egy harmadik csarnokot épített, teremtve így egy korszerű, három blokkból álló öntödét. A tervek szerint az első egység szeptembertől már folyamatosan üzemel, mégpedig az ötvöztetgyártó (ez géptörmelékeket hasz-

nosít) és a kokillázó (itt gépalaktrészek öntése folyik vastag fémformákba). Felvételünk is e z utóbbi helyszínen történt, megörökítve egy alumínium próbaöntést. A társaság az eddig befutott üzleti ajánlatokra alapozva, 20-30 személynek nyújt munkalehetőséget. Várnak még rehabilitált bányászt, vagy könnyebb fizikai munkára női munkaerőt.

Csonkulással járó baleset Vasason

Súlyos, csonkulással járó baleset történt Vasason a IV. szint V. északi keresztvágtától északra a 3. telepi ereszkében augusztus 3-án 12 óra 20 perckor. Laczny Henryk lengyel vendégmunkás az ereszke vājvégén rakodási munkát végzett. Tevékenysége közben a munkahelyi szállítást végző láncos vonszoló végállomásába lépett, amelynek következtében bal lábfejen roncslósos balesetet szenvedett. Az orvosi beavatkozás során bal lábfejét amputálni kellett. A baleset következtében termelés kiesés nem történt, anyagi kár nincs. A tragédia körülményeinek vizsgálatát a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség megkezdte.

Egész életében hajtott valamiért

Elkezdte, végigcsinálta

Farle Antal 29 évet „húzott le” a vállalatnál a föld alatt, vasútépítőként. Már az első évtől kezdve csapatvezető volt. Most rokkantnyugdíjasként él Somogyban szép családi házában, feleségével. Felnevelt két leánygyermeket, az egyik még egyetemista. Több üzemi bal eset után, halláskárosodással, szilikózissal most már többnyire otthon tölti idejét.

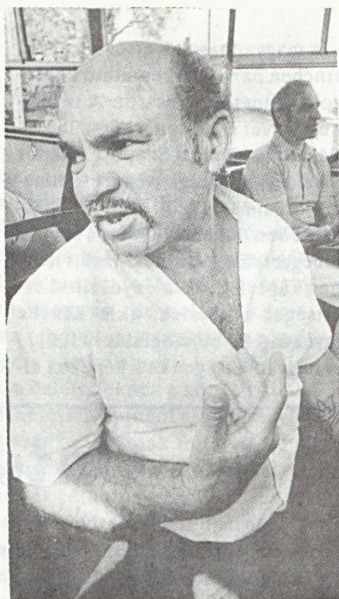
Elmesélte, hogy az Alföldről került ide, jó néhány társával együtt, akik akkor a vásútnál dolgoztak. Éppen ide kötötték be a vasutat, elbeszélgettek a bányászokkal az itteni keresetekről. Gondolt egyet, hát beállt ő is ide. No persze, a remények nem váltak valóra, az első kereset azért jóval kevesebb volt, mint amire számítottak. Farle Antal egyébként bátor, szókimondó ember hírében áll, megbánta az itt töltött éveket. Miért?

- Úgy érzem, hiába mondtam meg a véleményemet. Még a bányák egyesítése előtt minden rendben volt. Én sohasem voltam párttag, mégis elfogadták a véleményemet, ha igazam volt. Jó vezetése volt Pécsbányának. Az egybecsotolás után minden megváltozott. Hatalmi harcok születtek a bányára. Hiába osztottuk fel a premiu-

mot magunk között, mindenkinek, ahogy megérdemelte, a végén mégsem az kapta a nagy jutalmat akit én javasoltam. Nagyon sok ígéretet nem tartottak be. Pedig a sok munkával eltöltött év rászokatott miniket a lelkiismeretességre. De hát mindenki úgy dolgozik, ahogy fizetik! Amik itt történtek az nekünk nem tetszett. Itt voltak ezek a bűjtött emberek. Fizikai állományba írták őket, hogy tudjanak nekik lakást adni. Sokan olyanok is kaptak műszak után pénzt, akik nem is dolgoztak.

- Most, hogy nyugdíjba ment, megbékélt a bányával, elfelejtette a sérelmeket?

- Azt szerettem volna! Nyugdíjasként békésen élni az átgürített évtizedek után. Nem sikerült. A rokkantosság miatt is folyton a bíróságra kellett járnom. Látja, a lakás szinte még most is épül. Egyszer sem voltam üdülni, mert a lakásra kellett a pénzt keresni, ha időm volt, akkor a házat kellett építeni. Egész életemben folyton hajtani kellett valamiért. Azt hittem, hogy majd a nyugdíjas évek jelentik a pihenést, a szórakozást. Most már lenne időm, de nem engedni az egészségem. És a pénz! A 12 ezer forint, amiből most élünk,

ma már kevés. Valamikor jó pénz volt, de most már ilyen árak mellett ebből csak megélni lehet, üdülni, utazni nem. Munkát nem tudok vállalni a betegségem miatt.

- Tartja a kapcsolatot a régi munkahellyel a munkatársaival?

- Nem. A szakszerveztől kiléptem, amikor leszámoltam. Már semmi dolgom a bányával, nem járok vissza. A bányát, mint munkahelyet szerettem, a vezetést nem. A mostani eszimmel ezt ennyi pénzért nem vállalnám. Úgy fogtam fel, hogyha az ember egyszer elkezd valamit, azt végig csinálja.

B.K.

Tájékoztató a pécsbányatelepi ivóvízhálózat rekonstrukciós munkáiról

A pécsbányatelepi ivóvíz biztosítása jelenleg a Széchenyi-aknai vízműből történik. A lakótelep vízhálózata régi, elavult, azt a köztudottan sok megbízhatóság hiánya mutatja. A Mecseki Szénbányák sajtó üzemi vízművéből szolgáltatott ivóvíz önköltsége rendkívül magas (kb. háromszorosa a mostani megemelt vízárnaknak), a szolgáltatott víz több komponensében az ivóvíz szabványban előírtak határértékét közelíti. A műszaki és gazdasági jókieségesség mellett a Mecseki Szénbányákat a Szanáló Szervezet kötelezte a vízmérési és vízszolgáltatással veszteségek megszüntetésére, az OVH rendelkezés pedig előírja, hogy a nem közmű vállalat kezelésében lévő ivóvíztermelő művet és ellátó hálózatot - az átadás időszakában érvényes előírásoknak megfelelő állapotban - közművállalatnak át kell adni.

Ez gyakorlatilag vállalatunknak azt jelenti, hogy az egész pécsbányatelepi vízhálózat teljesen fel kell újítani. (Ez a közismerten nehéz helyzetben lévő vállalatunknak igen jelentős egyszeri költségmegtérülést jelent.) A felújítás után a rendszer ellátása már Duna-vízből fog történni és ezáltal biztonságosabb, megnyugtatóbb vízellátásban részesül a lakótelep. Az új vízrendszer üzemeltetője a Pécel Vízmű Vállalat lesz. Ezen rekonstrukciós munka jelenleg folyamatban van - nagy része elkészült - a befejezése augusztus közepére várható. A rekonstrukció során első lépésben a gerincvezetékek épülnek meg, a telkeken belül 1 m-es beállással. Itt kap helyet a víz-

raakna, amelynek finanszírozása és kivitelezése tanácsilakossági feladat. A 27/1975. (X. 30) Mt. rendelet értelmében - „Minden ingatlanra külön beiktatást kell létesíteni” - így ingatlanonként egy beiktatás kerül üzembe helyezésre.

A Mecseki Szénbányák a teljes rekonstrukció finanszírozása mellett méltányossági okból - mivel a területen nagyrészt bányász nyugdíjasok élnek -, a rendeletben előírtakon túl a vízóraaknák téglanyaágának biztosítását és a házi csövezeték 13 Ft/m támogatását is vállalta a Városlai Tanácsal 1989. november 21-én kötött megállapodásban. A Mecseki Szénbányák a támogatás összegét a Tanács részére 1989. évben átutalta. A lakosságra háruló további költségek csökkentése érdekében a Városlai Tanács és a Pécel Vízmű átvállalta a vízórák szerelési költségét 3300 Ft/db értékben. Így az érintett lakókat már csak az árok kiásása és minimális mértékű anyagi teher terheli.

Mivel a tervezett gerincvezetékek építési munka várhatóan augusztus hónapban befejeződik, kérjük az érdekeltekhez, hogy az aknák és házi vezetékek megépítését elősegíteni sziveskedjenek, mert a gerinchálózat üzembe helyezése után egyéb vízvételi lehetőség már nem áll rendelkezésre. Kérjük az érdekelteket lakosság megértését és a befejezés feltételek megvalósulásában, az üzembe helyezésében szíves segítségüket Mecseki Szénbányák.

Moziműsor

Park:

23-29 Tango és Cash 5, Total Recall, Az emlékmás 7. 30-IX.5 Segítség, felnőttem 5, 7,

Park kert:

23-29 Total Recall - Az emlékmás 9. 30-IX. 5 Segítség, felnőttem 9. Kossuth 23-26 Total Recall - Az emlékmás 10, 12 Jákob rabbi kalandjai 2, A bankár 4, 6, 8., 27-29 A bankár 10, 12, 4, 6, 8, Jákob rabbi kalandjai 2, 30-IX.2 Segítség, felnőttem 10, 12. Csöre töltve 2, 4, Total Recall - Az emlékmás 6, 8. 3-5 Csöre töltve 10, 12, 2, 4, Total Recall - Az emlékmás 6, 8.

Uránia:

23-29 Total Recall- Az emlékmás / Dolby stereo / 4, 6, 8. 30-IX.5 Csöre töltve / Dolby stereo / 5, 7, 9,

Komló:

23-24 Nincs kiút 5, 7, 25-26 Pretty Woman - Micsoda nő 4, 6, 8. 27 Pretty woman - Micsoda nő 5, 7. 28-29 Fekete mágia 5, 7. 30-31 Saigon 5, 7. szept.1-2 Olivér és társai 4, Pink Floyd, a fal 6, 8. 3 A bosszú börtönében 5, 7. 4-5 Bankár 5, 7.

Hosszúhetény:

26 A rendőrsztori folytatódik 6. 27 Menekülő ember 7. 29 Marslakó a mostohám 7. IX.2. Bankár 6. 3 A nagy kékség 7. 5 Erik, a viking 7.

Mázászászvár: / Megszűnt, társadalmi fenntartású lett!/
Pécsvár:

23 Menekülő ember 8. 26 Marslakó a mostohám 3. 27 A rendőrsztori folytatódik 8. 30 Fekete mágia 8. IX.2 A nagy kékség 3. 3 Erik, a viking 8.

Bányásznapi program

Elültek a viharok, az idén még a régi, Rákosi-korszak által ránk hagyományozott ünnepeken emlékezünk meg e szép, de nehéz és veszélyes szakmáról. Annak rendje-módja szerint megalakult a rendezvény operatív bizottsága, felelősöket neveztek ki a különféle események megszervezésére, akik aztán összeállították a részletes tervet, gondoskodnak a menetrend pontos végrehajtásáról, a zökkenőmentes lebonyolításról. Nézzük miből válogathatunk e két ünnepnapon.

A termelő és szolgáltató üzemekben már csütörtökön megkezdődik az ünnepi program. Minden munkahelyen röpgyűlésen emlékeznek meg a bányászat magyarországi történetéről, a jelen nem éppen biztató helyzetéről, a jövő lehetőségeiről. Pénteken Vasason a munkásklubban a pécsi bányaüzemek, Komlón, a Sportcsarnokban a komló bányaüzemek, az északi bányaüzemek, valamint a brikettüzemek a munkéhelyükön tartják a megemlékezést, valamint a kitüntetőket is itt adják át.

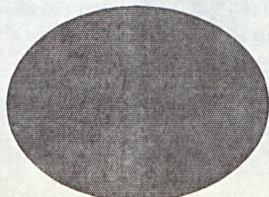
Az országos bányásznapi ünnepegre augusztus 31-én Gyöngyösön, a Mátrala-

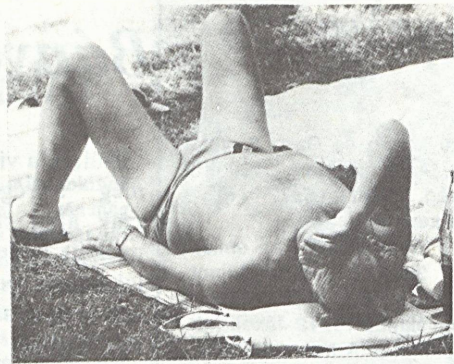
jai Szénbányáknál kerül sor, ahol a tervek szerint Bod Péter Ákos ipari és kereskedelmi miniszter mond ünnepi beszédet és vázolja a kitermelő ágazattal kapcsolatos kormányzati elképzeléseket.

Augusztus 30-án az igazgatóság nagytermében köszöntik a nyugdíjas bányászokat, ezt követően kitüntetések átadására kerül sor.

A megyei központi megemlékezést szeptember 1-én a Pécsi Nemzeti Színház Kamaraszínházában tartják, ahol valószínűleg az ipari minisztérium egy magasrangú tisztviselője mond beszédet, amelyet kitüntetések átadása és kulturális műsor követ. Ugyanezen a napon délután a Mecseki Ércbányászati Vállalat szervezésében színes, szórakoztató programok lebonyolítása kerül sor. Itt kispályás labdarúgó tornára, Szivárványszín-kosár címmel gyermekműsorra, térzenére, ejtőernyős bemutatóra, az egészséges életmód megszervezése módszereinek ismertetésére kerül sor, valamint népi és tánczenekarok szórakoztatják a megjelenteket.

Szeptember 2-án, vasárnap valamennyi művelődési házban kulturális és show-bemutatók várják az érdeklődőket.

Kánikula a sikkandai strandon

Fotó: Tóth László

